

Kontiolahden kunnan esi- ja perusopetuksen opiskeluhooltosuunnitelma

Sisällys	
JOHDANTO	1
1 OPISKELUHUOLLON KOKONAISUUS JA PALVELUT	1
1.1 Koulukuraattorit ja -psykologit	3
1.2 Kouluterveydenhuolto ja lastenneuvola	4
1.3 Muut oppilaan koulunkäynnin tukemiseen osallistuvat tahot koulussa ja esiopetuksessa.....	5
1.4 Opiskeluhoitoryhmät	6
2 ARVIO OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARPEESTA JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVISTA OPISKELUHUOLTOPALVELUISTA	6
3 KOULU- JA ESIOPETUSYHTEISÖN TOIMENPITEET YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON EDISTÄMISEKSI.....	8
3.1 Oppilaiden, koulu- ja esiopetusyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset	8
3.2 Opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat	8
3.3 Poissaolojen ennaltaehkäisy, seuraaminen ja niihin puuttuminen	9
3.5 Yhteistyö ja käytänteet terveellisyyden ja turvallisuuden sekä hyvinvoinnin tarkastuksissa	11
4 TOIMENPITEET TARVITTAVIEN TUKITOIMIEN JÄRJESTÄMISEKSI - YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO.....	13
4.1 Oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin	13
4.2 Monialainen asiantuntijaryhmä	13
4.3 Opiskeluhoitokertomuksen laatiminen ja säilytys	15
4.4 Opiskeluhuollon tuki kurinpitotoimen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä	16
4.5 Kouluterveydenhuollon laajoihin terveystarkastuksiin liittyvät käytänteet	17
4.6 Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa ja esiopetuksessa	17
5 YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN OPPILAIDEN JA HEIDÄN PERHEIDENSÄ SEKÄ KOULUSSA JA ESIOPETUKSESSA TYÖSKENTELEVIEN JA MUIDEN OPPILAIDEN HYVINVOINTIA TUKEVIEN TAHOJEN KANSSA.....	19
5.1 Oppilaiden ja huoltajien osallisuus opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamiseen.....	21
5.2 Opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä	22
5.3 Yhteistyö esiopetukseen osallistumisen sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuen yhteydessä	22
5.4 Yhteistyö joustavan perusopetuksen yhteydessä	22
5.5 Yhteistyö sairaalaopetuksen yhteydessä.....	23

5.6 Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa	24
5.7 Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille	26
6 SUUNNITELMAT OPPILAIDEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ SEKÄ KRIISISUUNNITELMA	26
LIITTEET	28

JOHDANTO

Perusopetuksen opiskeluhoollon järjestämisestä ja siihen liittyvistä palveluista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (1287/2013). Kontiolahden kunnan esi- ja perusopetuksen opiskeluhooltosuunnitelma on laadittu tämän lain sekä 1.8.2025 voimaan astuneiden esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden mukaisesti.

Opiskeluhooltosuunnitelma sekä koulu- ja esiopetusyksikkökohtaiset tiedot ja opiskeluhooltosuunnitelmat liitetään kunnan Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Suunnitelma on laadittu yhteistyössä esi- ja perusopetuksen yksiköiden henkilöstön, oppilaiden, huoltajien sekä opiskeluhoollon henkilöstön kanssa. Hyvinvointialueen edustajat ovat osallistuneet suunnitelman valmisteluun.

Opiskeluhoollon ohjausryhmä seuraa ja valvoo suunnitelman toteutumista kunnallisella tasolla. Kukin koulu- ja esiopetusyksikkö vastaa lisäksi oman toimintansa osalta opiskeluhoollon toteutumisen seurannasta ja arvioinnista. Suunnitelma päivitetään vuosittain lukuvuoden alussa.

Tässä suunnitelmassa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja perusopetuslain mukaisesta käsitteestä oppilashuolto ilmaisua opiskeluhoolto, oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta opiskelijasta ilmaisua oppilas ja oppilaitoksesta nimitystä koulu ja esiopetuksen toimipaikka. Koulutuksen järjestäjään viitataan käsitteellä opetuksen järjestäjä. Esiopetusta järjestetään Kontiolahdella sekä koulujen että päiväkotien yhteydessä, ja tämä suunnitelma koskee myös päiväkodeissa järjestettävää esiopetusta.

1 OPISKELUHUOLLON KOKONAISUUS JA PALVELUT

Opiskeluhoolto on keskeinen osa koulun ja esiopetuksen kasvatustehtävää, ja sen tavoitteena on edistää oppilaiden terveyttä, hyvinvointia, oppimista ja osallisuutta sekä ehkäistä ongelmien syntymistä. Opiskeluhoolto tukee myös koko koulu- ja esiopetusyhteisön ja -ympäristön hyvinvointia sekä vahvistaa kodin ja koulun välistä yhteistyötä.

Opiskeluhooltoja toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja yhteisöllisenä toimintana, joka tukee koko kouluyhteisöä. Lisäksi oppilaalla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon, joka on vapaaehtoista ja perustuu oppilaan ja huoltajan suostumukseen. Kriisitilanteissa toimitaan koulujen ja esiopetuksen kriisisuunnitelmien mukaisesti.

Opiskeluhooltotyötä ohjaavat seuraavat perusarvot:

- Osallisuus: lapsen ja nuoren aktiivinen osallistuminen omaan hyvinvointiinsa liittyviin asioihin

- Yhteisöllisyys: koko kouluyhteisön hyvinvoinnin tukeminen
- Varhainen tuki: ongelmien ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen
- Yhdenvertaisuus ja laatu: palveluiden tasavertainen saatavuus kaikille oppilaille
- Monialainen yhteistyö: eri toimijoiden tiivis ja suunnitelmallinen yhteistyö

Toimintaa ohjaavat lisäksi luottamuksellisuus, kunnioittava vuorovaikutus sekä oppilaiden ja huoltajien osallisuuden tukeminen.

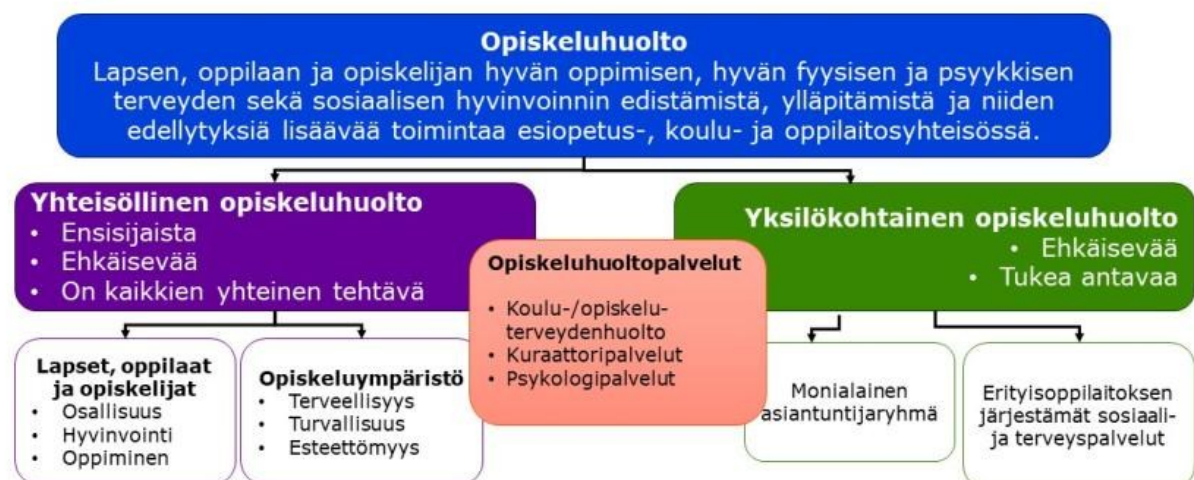
Opiskeluhuollon toteuttajat ja palvelut

Opiskeluhuolto kuuluu kaikille koulu- ja esiopetusyhteisöissä työskenteleville sekä opiskeluhoitopalveluista vastaaville tahoille. Opiskeluhoitoa toteutetaan hyvässä yhteistyössä oppilaiden, huoltajien ja muiden tarvittavien toimijoiden kanssa.

Opiskeluhuollon palveluihin kuuluvat kuraattoripalvelut, psykologipalvelut sekä kouluterveydenhuolto. Koulukuraattorit, koulupsykologit, kouluterveydenhoitajat, lastenneuvola ja muut opiskelijaterveydenhuollon asiantuntijat työskentelevät sekä yksilöiden tukena että koko koulu- tai esiopetusyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi. He osallistuvat myös monialaiseen yhteistyöhön muiden toimijoiden kanssa.

Palvelut järjestetään ensisijaisesti lähipalveluina oppilaan omassa koulussa tai esiopetuksen toimipaikassa, jotta ne ovat helposti saavutettavissa. Opiskeluhoitopalvelut toteutetaan opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen tuottamien palveluiden yhteistyönä.

Opiskeluhuollon kokonaisuus

Kuva 1. Opiskeluhuollon kokonaisuus (Lähde: oph.fi)

1.1 Koulukuraattorit ja -psykologit

Koulukuraattori- ja psykologipalvelut ovat saatavilla esiopetuksesta toiselle asteelle. Sekä koulukuraattorin että koulupsykologin työhön sisältyy asiakastyötä, konsultaatiota ja kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi tehtävää työtä. Palveluiden järjestämistä ohjaavat lakisääteiset aikarajat:

- Oppilaalle tai opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun koulupsykologin tai -kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä pyynnön esittämisestä.
- Kiireellisissä tilanteissa keskustelu on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä.

Mikäli koulun tai esiopetuksen oma kuraattori tai psykologi ei voi järjestää keskustelua määräajassa, hän huolehtii tilanteen hoitamisesta tapauskohtaisesti tai ohjaa oppilaan tarvittaessa esimerkiksi päivystykseen.

Koulukuraattorit ja -psykologit tukevat sekä yksilöllistä että yhteisöllistä hyvinvointia. He edistävät terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön syntymistä, tukevat oppimista ja tunnistavat sekä ehkäisevät varhain oppimisen esteitä ja opiskeluun liittyviä haasteita. Koulukuraattoria ja -psykologia voi aina konsultoida oppilaan asioissa ilman oppilaan tunnistetietoja, oppilaan/huoltajan luvalla. Tarvittaessa oppilas ohjataan muiden palveluiden piiriin Kontiolahden kunnan, Joensuun seudun tai hyvinvointialueen yksiköissä tai erikoissairaanhoidossa.

Koulukuraattorin tehtävät ja vastuualueet

Koulukuraattori toimii koulun ja esiopetuksen sosiaalityön asiantuntijana. Hänen tehtävänä on edistää oppilaiden hyvinvointia ja tukea heidän koulunkäyntiään sosiaalisen tuen keinoin. Kuraattorin työ kohdistuu sekä yksittäisiin oppilaisiin että koko kouluyhteisöön. Oppilaan perheen ja verkostojen kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeä osa kuraattorin työtä.

Kuraattori tarjoaa tukea ja ohjausta muun muassa seuraavissa tilanteissa:

- Perhetilanteet: riidat kotona, vanhempien ero, vanhemmuus, päihteiden käyttö, mielenterveysongelmat, kriisit
- Sosiaaliset suhteet: kaverisuhteet, seurustelu, kiusaaminen, yksinäisyys, ristiriidat opettajien kanssa
- Koulunkäynti ja opiskelu: poissaolot, motivaation puute, opiskelun järjestelyt
- Tunne-elämä: ahdistus, stressi, levottomuus, käyttäytymisen haasteet
- Vapaa-aika: harrastukset, päihteet, pelaaminen
- Kriisitilanteet: läheisen sairastuminen tai kuolema
- Itsenäistyminen ja arjenhallinta (erityisesti toisella asteella)

- Taloudellinen tilanne ja asuminen (erityisesti toisella asteella)
- Lastensuojelulliset huolet

Koulupsykologin tehtävät ja vastuualueet

Koulupsykologi toimii kouluyhteisön psykologian asiantuntijana, jonka keskeisenä tehtävänä on tukea oppilaiden psyykkistä hyvinvointia, oppimista ja kehitystä. Työn tavoitteena on edistää oppilaiden hyvinvointia sekä yksilöinä että ryhmän jäseninä ja tukea heidän oppimistavoitteidensa saavuttamista. Psykologisten arviointien ja tutkimusten tekeminen on osa psykologin työtä. Koulupsykologin asiantuntemus kohdistuu erityisesti seuraaviin osa-alueisiin:

- Koulunkäynti ja opiskelu: oppimisen ja koulunkäynnin haasteet, nepsyhaasteet, poissaolot, motivaation puute, opiskelun järjestelyjen ja tukitoimien suunnittelu, opiskelutekniikat
- Tunne-elämä ja mielenterveys: mieliala, ahdistuneisuus, stressi, uupumus, jännittäminen, levottomuus, käyttäytymisen haasteet
- Kriisit ja traumat: äkilliset elämänmuutokset, menetykset, kriisitilanteet
- Perhetilanteet: vanhemmuuden haasteet, vanhempien mielenterveysongelmat, perheen kriisitilanteet
- Sosiaaliset suhteet: ristiriidat ihmissuhteissa, kiusaaminen, yksinäisyys

Lisäksi alueella on käytössä konsultatiivinen koulupsykologipalvelu, joka tarjoaa matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa yhden yhteydenoton periaatteella.

1.2 Kouluterveydenhuolto ja lastenneuvola

Esiopetusikäisten lasten terveydenhuoltopalveluista vastaa lastenneuvola. Kouluterveydenhuolto jatkaa lastenneuvolassa aloitettua lapsen kasvun ja kehityksen seurantaa. Sen tavoitteena on tukea oppilaan terveellistä kasvua ja kehitystä sekä luoda pohjaa hyvälle aikuisuudelle. Toiminta on lakisääteistä ja ennaltaehkäisevää.

Kouluterveydenhoitaja on keskeisessä roolissa oppilaiden hyvinvoinnin tukemisessa. Hän tekee tiivistä yhteistyötä huoltajien ja koulun henkilöstön kanssa ja vastaa kouluterveydenhuollon tehtävien toteutumisesta yhdessä koululääkärin kanssa.

Kouluterveydenhuollon tehtävät ja vastualueet (esiopetusikäisillä lastenneuvola)

- Oppilaan kasvun, kehityksen, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
- Vanhempien ja huoltajien kasvatustyön tukeminen
- Tutkimustarpeiden varhainen tunnistaminen
- Pitkäaikaissairaalan oppilaan omahoidon tukeminen yhteistyössä muun opiskeluhoollon kanssa
- Tarvittaessa ohjaus jatkotutkimuksiin ja -hoitoon
- Kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta
- Suun terveydenhuollon palveluiden järjestäminen

Terveystarkastukset

Terveydenhuolto järjestää oppilaille säännöllisiä terveystarkastuksia, joiden tavoitteena on edistää oppilaiden terveyttä ja hyvinvointia sekä tunnistaa mahdolliset sairaudet ja riskitekijät varhaisessa vaiheessa. Tarkastuksissa huomioidaan oppilaan fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen kehitys suhteessa ikään ja kehitysvaiheeseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös koko perheen hyvinvointi.

Kaikki oppilaat tavataan vuosittain määräaikaistarkastuksissa. Laajat terveystarkastukset järjestetään 1., 5. ja 8. luokalla. Näihin sisältyy koululääkärin tapaaminen, johon huoltajat osallistuvat. Oppilaat, joilla on erityisiä terveydellisiä tarpeita, tavataan yksilöllisen suunnitelman mukaisesti.

Suun terveydenhuolto

Suun terveydenhuolto kutsuu 1., 5. ja 8. luokan oppilaat hammastarkastuksiin. Tarvittaessa oppilaille järjestetään yksilöllisen tarpeen mukaisia lisätutkimuksia ja hoitoa.

1.3 Muut oppilaan koulunkäynnin tukemiseen osallistuvat tahot koulussa ja esiopetuksessa

Kouluissa ja esiopetuksessa voi työskennellä myös muita oppilaan koulunkäyntiä ja hyvinvointia tukevia ammattilaisia, kuten kasvatusohjaajia, liikuntaneuvoja, koulunuorisotyöntekijöitä tai hyvinvointiohjaajia.

Nämä toimijat täydentävät opiskeluhoollon kokonaisuutta ja vahvistavat kouluyhteisön hyvinvointia tarjoamalla oppilaille matalan kynnyksen tukea arjen tilanteissa.

1.4 Opiskeluhooltoryhmät

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti Kontiolahdella toimii:

1. Opetuksen järjestäjän opiskeluhuollon ohjausryhmä
 - Vastaa opiskeluhuollon kokonaisuuden suunnittelusta, kehittämisestä, seurannasta ja arvioinnista kunnallisella tasolla
2. Yksikkökohtaiset yhteisölliset opiskeluhooltoryhmät
 - Toimivat koulu- ja esiopetusyksiköissä
 - Edistävät koko yhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta sekä suunnittelevat ja arvioivat yhteisöllistä opiskeluhoiltoa
3. Tapauskohtaisesti koottavat moniammatilliset asiantuntijaryhmät
 - Käsittelevät yksittäisen oppilaan tai opiskelijan terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä asioita
 - Kootaan aina tilanteen ja tarpeen mukaan oppilaan ja huoltajan suostumuksella

Kaikki ryhmät ovat monialaisia, eli niihin kuuluu opetushenkilöstön lisäksi opiskeluhoiltopalveluiden edustajia ja muita ulkopuolisia asiantuntijoita siltä osin kuin käsiteltävä asia tätä edellyttää.

2 ARVIO OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARPEESTA JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVISTA OPISKELUHUOLTOPALVELUISTA

Opiskeluhuollon kokonaistarvetta arvioidaan keräämällä lukuvuosittain koulujen ja esiopetuksen toimipaikkojen tiedot opiskeluhuollon kokonaistarpeesta sekä hyvinvointialueen ilmoittama arvio käytettävissä olevista opiskeluhoiltopalveluista (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut). Arvioilla varmistetaan opiskeluhoiltopalvelujen riittävyys huomioiden oppilaiden ja yksiköiden tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määrääjassa. Opiskeluhuollon kokonaistarve tarkennetaan koulujen ja esiopetuksen opiskeluhoilto- ja/tai lukuvuosisuunnitelmissa.

Opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluiden henkilöstömitoitus perustuu ajantasaiseen oppilas- ja opiskeluhoiltolakiin. Kouluterveydenhoitajien ja lastenneuvolan henkilöstömitoituksesta THL on antanut oman suosituksensa.

Opiskeluhuollon henkilöstömitoitus

Lukuvuosi 2026–2027	Kouluterveydenhoitaja/ lastenneuvola	Koulukuraattori	Koulupsykologi
Valtakunnallinen mitoitus opp./työntekijä	320 (esiopetus) 460 (perusopetus)	670	780
Kontiolahden kes- kiarvo opp./työn- tekijä	382	462	716
Ahokkalan koulu	45 opp./0,1tt	45 opp./0,1 tt	45 opp./ 0,06tt
Jakokosken koulu	58 opp./0,1tt	58 opp./0,1 tt	58 opp./ 0,06tt
Kontiolahden koulu	583 opp./1,3tt	583 opp./1,0 tt	583 opp./ 0,9tt
Kontioniemen koulu	85 opp./0,2tt	85 opp./0,4 tt	85 opp./ 0,2tt
Kulhon koulu	87 opp./0,2tt	87 opp./0,2 tt	87 opp./ 0,06tt
Kylmäojan koulu	239 opp./0,5tt	239 opp./0,6 tt	239 opp./ 0,3tt
Lehmon koulu	590 opp./1,3tt	590 opp./1,0 tt	590 opp./ 0,9tt
Onttolan koulu	140 opp./0,3tt	140 opp./0,4 tt	140 opp./ 0,06tt
Selkien koulu	26 opp./0,1tt	26 opp./0,1 tt	26 opp./ 0,06tt
Varparannan koulu	44 opp./0,1tt	44 opp./0,1 tt	44 opp./ 0,06tt
Esiopetus	168 opp./0,5tt neuvola	168 opp./0,5 tt	168 opp./ 0,3 tt tar- vittaessa

3 KOULU- JA ESIOPETUSYHTEISÖN TOIMENPITEET YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON EDISTÄMISEKSI

Oppilaiden hyvinvointi edellyttää, että opiskeluyhteisö on hyvinvoiva ja opiskeluympäristö on terveellinen ja turvallinen. Yhteisöllinen opiskeluhuolto tukee koko oppilaitosyhteisöä ja on opiskeluhuollon ensisijainen toteuttamismuoto.

Opiskeluhuolto on kaikkien koulu- ja esiopetusyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista on koulun ja esiopetuksen henkilökunnalla.

3.1 Oppilaiden, koulu- ja esiopetusyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset

Oppilaiden, koulu- ja esiopetusyhteisön hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta seurataan säännöllisesti arjessa - esimerkiksi poissaoloja seuraamalla, sekä moninlaisin kyselyin ja kartoituksin, kuten oppilaitosympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden tarkastukset, kouluterveyskysely, Move-kysely ja KiVa-koulun kysely, esiopetuksessa mm. Kesy-peli. Tilannetta seurataan myös Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaisin indikaattorein.

Seurannan tulokset ovat kaiken kaikkeaan mukailleet pääosin seudullista ja valtakunnallista tasoa. Terveiden edistämisen vertailutietojärjestelmässä TEAviisarissa Kontiolahden perusopetuksen kokonaistulokset puolestaan olivat edellisessä, vuoden 2023 vertailussa sekä maakunnallista että valtakunnallista tasoa korkeammat.

3.2 Opiskeluhuoltoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Esi- ja perusopetuksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa yksikkökohtainen yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä. Yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän keskeisenä tehtävänä on edistää ja seurata oppilaiden terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Ryhmä toimii ennaltaehkäisevästi ja puuttuu tarvittaessa akuutteihin hyvinvoinnin riskeihin.

Koulujen ja niiden yhteydessä järjestettävän esiopetuksen opiskeluhuoltoryhmänä toimii koulukohtainen opiskeluhuoltoryhmä, päiväkotien esiopetuksen opiskeluhuoltoryhmät toimivat toimipaikkakohtaisesti tai useamman päiväkodin yhteisenä yhteisöllisenä opiskeluhuoltoryhmänä. Yksikkökohtaista yhteisöllistä opiskeluhuoltoryhmää johtaa joko koulunjohtaja, rehtori tai virka-apulaisrehtori ja päiväkotien esiopetuksessa toimipaikan esihenkilö.

Yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän kokoonpano

Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä on monialainen asiantuntijaryhmä, jonka kokoonpano muodostetaan koulun tai esiopetuksen tarpeiden mukaisesti. Ryhmään kuuluvat koulun tai esiopetuksen johtohenkilö (esimerkiksi rehtori tai päiväkodin johtaja), koulukuraattori, koulupsykologi, terveydenhoitaja, erityisopetusta antava opettaja sekä opinto-ohjaaja (vuosiluokilla 7–9).

Tarvittaessa ryhmään voidaan kutsua myös oppilaiden edustajia, huoltajien edustajia, koulun tai esiopetuksen henkilöstön edustajia sekä yhteistyötahojen edustajia (esimerkiksi nuorisopalvelut, seurakunta, poliisi).

Keskeiset tehtävät

Yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on:

- Seurata ja edistää koulu- ja esiopetusympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia (esimerkiksi kiusaamisen ehkäisy)
- Käsitellä ja viestiä tiedonkeruiden, kuten kouluterveyskyselyn, tuloksista henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- Vahvistaa oppilaiden, huoltajien ja henkilöstön osallisuutta kouluyhteisössä
- Kehittää ja yhtenäistää opiskeluhuollon toimintakäytäntöjä
- Seurata ja tukea henkilöstön osaamista opiskeluhuoltotyössä

Käytännön toiminta

Yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän jäsenet voivat osallistua koulun ja esiopetuksen arkeen monin tavoin. He voivat vierailla luokissa ja esiopetusryhmissä, seurata opetusta sekä keskustella oppilaiden kanssa. Lisäksi he voivat esimerkiksi kuulla tukioppilaiden tai oppilaskunnan jäsenten näkemyksiä koulun ilmapiiristä ja hyvinvoinnista.

Ryhmä osallistuu aktiivisesti myös koulun ja esiopetuksen suunnitteluun ja kehittämiseen. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi teemapäivien ja huoltajailtojen suunnittelua, tutustumispäivien järjestämistä tai yksikkökohtaisten kyselyjen toteuttamista. Lisäksi ryhmä on mukana toimintakulttuurin kehittämisohjelmissa, kuten ProKoulu-toiminnassa sekä ilmapiiri- ja kiusaamiskyselyjen suunnittelussa ja hyödyntämisessä.

3.3 Poissaolojen ennaltaehkäisy, seuraaminen ja niihin puuttuminen

Kontiolahden kunnassa perusopetuksen oppilaiden läsnäoloa tuetaan ja poissaoloja ehkäistään paikallisesti laaditun toimintamallin mukaisesti. Malli perustuu

opetussuunnitelman luvun 5 linjauksiin ja sisältää käytännön toimenpiteitä, joilla:

- Seurataan oppilaiden poissaoloja säännöllisesti (Wilma-järjestelmän kautta)
- Puututaan poissaoloihin varhaisessa vaiheessa
- Tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa
- Tuetaan oppilaan kouluun kiinnittymistä ja hyvinvointia

Toimintamalli (Liite 1) on saatavilla PDF-muodossa PedaNet-sivuilla: [Kontiolahden perusopetuksen läsnäolon tukemisen ja poissaolojen ennaltaehkäisyn malli](#)

3.4 Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Tämä edellyttää, että kouluyhteisössä kehitetään aktiivisesti päihteiden vastaista työtä. Tavoitteena on tunnistaa mahdollisimman varhain päihteiden käytön riskit ja puuttua niihin tehokkaasti.

Kontiolahden kunnassa tehdään päihdekasvatustyötä opetussuunnitelman mukaisesti aina varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle saakka. Ehkäisevän päihdetyön näkökulmasta jokaisen aikuisen tehtävänä on toimia läsnä olevana ja luottamuksellisena kuuntelijana, kannustajana ja arjen viihtyvyyden turvaajina. Aikuisten tehtävänä on valvoa päihdeettömyyttä sekä ottaa tarvittaessa päihteet puheeksi lasten ja nuorten kanssa. Jokaisessa kunnan koulussa ja esiopetuksen toimipaikassa on myös voimassa olevat järjestyssäännöt, jotka kieltävät päihteiden käytön ja hallussapidon oppilaitosympäristössä.

Kontiolahden kunta on myös osallistunut aktiivisesti EHEÄ-hankkeeseen (2024–2025), jonka tavoitteena on vahvistaa lasten ja nuorten hyvinvointia Pohjois-Karjalassa. Hankkeen tuloksena syntyi Pohjois-Karjalan päihde- ja pelikasvatusopas, joka tarjoaa konkreettisia työkaluja ja yhtenäisiä käytäntöjä oppilaitosten ehkäisevään päihdetyöhön esiopetuksesta toiselle asteelle saakka. Oppaan avulla kasvatus- ja opetushenkilöstö voi käsitellä aiheita suunnitelmallisesti ja vaikuttavasti. Opas on saatavilla sähköisenä osoitteessa: [Pohjois-Karjalan päihde- ja pelikasvatusopas](#).

Ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen

Alle 18-vuotiaiden päihteiden käyttöön puututaan aina. Opiskeluhuollon henkilöstö on koulutettu päihteiden käytön ennaltaehkäisyyn, tunnistamiseen ja puheeksi ottamiseen. Koulutusta järjestetään myös opetus- ja terveydenhoitohenkilöstölle.

Päihdekasvatus ja valistus

Päihteiden ja tupakkatuotteiden käytön terveydellisiä ja sosiaalisia vaikutuksia käsitellään osana opetussuunnitelman mukaista opetusta. Perusopetuksen oppilaille järjestetään myös erillistä päihdevalistusta. Asennekasvatus, itsetunnon vahvistaminen ja elämänhallintataitojen tukeminen ovat keskeisiä ennaltaehkäiseviä keinoja. Huoltajailloissa tarjotaan ajankohtaista tietoa päihteistä ja vahvistetaan vanhemmuutta nuorten tukemisessa.

Toiminta päihteidenkäyttöä epäiltäessä

Mitä varhaisemmassa vaiheessa päihteiden käyttöön puututaan, sitä paremmat mahdollisuudet on ehkäistä ongelmien paheneminen. Epäilyn herätessä oppilas ohjataan terveydenhoitajan vastaanotolle, jossa sovitaan jatkotoimenpiteistä. Huoltajiin ollaan yhteydessä ja tarvittaessa mukaan kutsutaan muita toimijoita. Tarvittaessa aiheita käsitellään monialaisessa asiantuntijaryhmässä ja oppilas ohjataan asianmukaiseen hoitoon.

Epäiltyyn päihteidenkäyttöön puututaan EHEÄ-hankkeen tuottaman toimintamallin mukaisesti (liite 2).

Lastensuojeluilmoitusvelvollisuus

Lain mukaan opetus- ja opiskeluhuollon henkilöstöllä on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus, jos he tehtävässään saavat tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttävät lastensuojelutarpeen selvittämistä, salassapitosäännösten estämättä. Päihteiden käytön ilmetessä, oppilaasta voidaan tehdä tapauskohtaisesti harkiten lastensuojeluilmoitus.

3.5 Yhteistyö ja käytänteet terveellisuuden ja turvallisuuden sekä hyvinvoinnin tarkastuksissa

Hyvin suunnitellut ja ylläpidetyt työ- ja oppimisolosuhteet muodostavat perustan koko koulu- ja esiopetusyhteisön hyvinvoinnille, työkyvyn säilymiselle sekä oppimisen tuloksellisuudelle. Oppimisympäristön tulee täyttää terveellisuuden, turvallisuuden, esteettömyyden ja viihtyisyyden vaatimukset, jotta se tukee oppimista ja yhteisön toimintakykyä parhaalla mahdollisella tavalla.

Ympäristöjen tarkastaminen

Koulu- ja esiopetusyksiköiden terveellisuuden ja turvallisuuden arviointi toteutetaan säännöllisesti kolmen vuoden välein. Tarkastus suoritetaan moniammatillisena yhteistyönä, johon osallistuvat seuraavat tahot: yksikön henkilöstö ja

oppilaat, kouluterveydenhuolto, terveystarkastaja, työterveyshuolto, työsuojeluhenkilöstö sekä tarvittaessa muut asiantuntijat.

Tarkastuksessa huomioitavia osa-alueita

- Sisäilman laatu
- Työergonomia
- Psykososiaalinen hyvinvointi
- Tapaturmavaarat
- Kalusteiden ja sosiaalityötilojen kunto
- Säilytystilojen toimivuus
- Siivouksen taso

Tarkastuksesta laaditaan kirjallinen raportti, johon dokumentoidaan havaitut puutteet sekä toimenpiteet niiden korjaamiseksi. Korjaussuunnitelman toteutusta seurataan vuosittain, ja arvioinnin tuloksia hyödynnetään oppimisympäristöjen kehittämisessä.

Kuva 2. Yhteisöllinen opiskeluhoito (Lähde: thl.fi)

4 TOIMENPITEET TARVITTAVIEN TUKITOIMIEN JÄRJESTÄMISEKSI - YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilaalle ja hänen huoltajilleen tarjottavaa neuvontaa, ohjausta, tukea ja arviointia. Näitä palveluja tarjoavat koulukuraattori, koulupsykologi, terveydenhoitaja, lastenneuvola ja koululääkäri.

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tavoitteena on edistää oppilaan hyvinvointia, oppimista ja koulunkäyntiä. Oppilaan haasteisiin pyritään löytämään ratkaisuja yhteistyössä oppilaan, huoltajien ja opetushenkilöstön kanssa. Yhteistyö perustuu luottamukseen, kunnioitukseen ja oppilaan yksilöllisten tarpeiden huomioimiseen.

4.1 Oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin

Yhteistyö huoltajien kanssa on tärkeää, jotta lapsen tuen tarve havaitaan ajoissa. Lukuvuoden alussa huoltajille kerrotaan koulun ja esiopetuksen tarjoamista tukimuodoista ja opiskeluhuollon palveluista.

Kun huoli oppilaan hyvinvoinnista herää, huolen havainnut henkilö keskustelelee oppilaan kanssa, ottaa yhteyttä kotiin ja tiedottaa esi- tai luokanopettajaa tai luokanohjaajaa. Esi- tai luokanopettaja tai luokanohjaaja, erityisopetusta antava opettaja ja huoltajat arvioivat yhdessä sopivaa tukea. Jos epäillään kaltoinkohtelua kotona, otetaan yhteys suoraan lastensuojeluun. Opettaja voi myös konsultoida opiskeluhuollon asiantuntijoita nimeämättä oppilasta.

Yläkoulussa huoltajiin ollaan yhteydessä opiskeluhuollon asioissa pääsääntöisesti vain oppilaan suostumuksella. Oppilas ja huoltajat voivat myös itse ottaa yhteyttä opiskeluhuollon ammattilaisiin.

Koulun henkilöstö tekee tiivistä yhteistyötä oppilaan hyvinvoinnin tukemiseksi. Tavoitteena on, että huoli ei jää yksin kenenkään kannettavaksi, vaan mukana ovat kaikki oppilaan kanssa toimivat aikuiset.

4.2 Monialainen asiantuntijaryhmä

Oppilaan terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä asioita käsitellään tarvittaessa monialaisessa asiantuntijaryhmässä, joka kootaan yksittäisen oppilaan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseksi.

Ryhmän kokoaminen ja suostumus

Ryhmän kokoaa se henkilö, joka on havainnut huolen (esim. opettaja tai opiskeluhuollon työntekijä). Koollekutsuja on yhteydessä oppilaaseen ja huoltajaan, kertoo huolesta ja pyytää kirjallisen suostumuksen (Liite 3) asian käsittelyyn. Ryhmän kokoaminen sekä ryhmän jäsenten nimeäminen ja osallistuminen perustuvat oppilaan ja/tai huoltajan kirjalliseen suostumukseen. Suostumus pyydetään ennen ryhmän kokoontumista. Jos alaikäinen ei kykene arvioimaan asian merkitystä, suostumuksen antaa huoltaja tai muu laillinen edustaja. Esiopetuksessa yksilökohtainen opiskeluhuolto perustuu aina huoltajan suostumukseen.

Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoonpano

Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoonpano määräytyy aina tapauskohtaisesti käsiteltävän asian mukaan. Ryhmään voidaan kutsua seuraavia tahoja:

- Opetushenkilöstö (esim. esi- tai luokanopettaja, erityisopetusta antava opettaja)
- Opiskeluhuollon edustajat (esim. koulukuraattori, koulupsykologi)
- Terveystieteiden ammattilaiset (esim. kouluterveydenhoitaja, lääkäri)
- Tarvittaessa muita asiantuntijoita tai koulun ulkopuolisia tahoja, kuten:
 - Erikoissairaanhoidon edustaja
 - Lastensuojelu
 - Lapselle läheinen sukulainen tai tukihenkilö

Ryhmän koollekutsuja sopii kokoonpanosta yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Ryhmän jäsenillä on oikeus konsultoida myös muita asiantuntijoita ilman, että nämä osallistuvat itse kokoukseen.

Kokouksen kulku ja dokumentointi

Kokouksessa käsitellään mm. oppilaan hoidollinen tilanne, aiemmat asiantuntijalausunnat ja saatu tuki. Käsitellyt asiat kirjataan muistioon, ja lukuoikeus määritellään ryhmän päätöksellä.

Oppilaan ja huoltajan oikeudet

Oppilaan mielipiteet ja toiveet otetaan huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Huoltajan osallisuutta tuetaan ja mielipiteitä kuullaan oppilaan yksilökohtaisen oppilashuollon toteuttamisessa. Alaikäisellä on oikeus kieltää huoltajaa osallistumasta asian käsittelyyn, jos siihen on painava syy, joka ei ole selvästi hänen etunsa vastainen. Arvion päätöskyvystä ja kieltämisen

painavuudesta tekee sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoollon palveluja.

4.3 Opiskeluhoolltokertomuksen laatiminen ja säilytys

Monialaisen asiantuntijaryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi tarpeelliset tiedot opiskeluhoolltokertomukseen. Kontiolahden kunta ylläpitää rekisterinpitäjänä monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhoollon rekisteriä. Yksilölliset opiskeluhoolltokertomukset tallennetaan oppilaan Wilmaan Muistiot- välilehdelle, myöhemmin sähköiseen arkistoon. Opiskeluhoollon rekisteristä vastaa Kontiolahden kunnan kasvatus- ja koulutusjohtaja. Opiskeluhoolltokertomuksiin on lukuoikeus yksilökohtaisen monialaisen asiantuntijaryhmän koulun tai esiopetuksen jäsenillä. Opiskeluhoolltokertomuksessa määritetään, kenelle annetaan luku- tai muokkausoikeus kyseiseen asiakirjaan.

Opiskeluhoolltokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja oppilas- ja opiskelijahuolltolaki edellyttää, että yksilölliseen opiskeluhoolltokertomukseen kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

1. nimi, henkilötunnus ja kotikunta sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot (*Huom! Nämä tiedot näkyvät jo valmiiksi Wilman Muistio-välilehdellä*);
2. asian aihe, tausta ja vireille panija;
3. tiedot asian käsittelystä monialaisen asiantuntijaryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuvat henkilöt ja heidän asemansa;
4. suunnitelma toimenpiteistä opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi ja niiden toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot;
5. opiskelijaa koskeva välttämätön tieto liittyen opiskeluhoolllossa toteutettuihin ja toteutettaviin toimenpiteisiin;
6. kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammattinsa tai virka-asemansa. (*Huom! Nämä tiedot näkyvät jo valmiiksi Wilman Muistio-välilehdellä*)

Jos opiskeluhoolltokertomukseen sisältyviä tietoja annetaan huoltajan ja oppilaan suostumuksella tai lain perusteella henkilölle, joka ei osallistu opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhoollon tarpeen selvittämiseen tai sen toteutukseen taikka niihin liittyviin tehtäviin, asiakirjaan on merkittävä, mitä tietoja, kenelle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Kuva 3. Yksilökohtainen opiskeluhoolto

4.4 Opiskeluhoollon tuki kurinpitotoimen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Oppilaan tulee käyttäytyä asiallisesti ja muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimia siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä koulussa ja koulumatkoilla.

Kurinpitotoimien tulee olla suhteessa tekoon. Oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia toimia ei saa käyttää opiskelijoita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Tarvittaessa kasvatuskeskusteluun voidaan kutsua mukaan myös opiskeluhoollon edustaja.

Perusopetuslain mukaan kurinpidollisia keinoja ovat jälki-istunto, kirjallinen varoitus sekä määräaikainen erottaminen. Näistä kaksi jälkimmäistä ovat varsinaisia kurinpitorangeistuksia. Opetuksen järjestäjän velvollisuutena on huolehtia opiskeluhoollon palveluiden järjestämisestä oppilaalle, jolle on määrätty kirjallinen varoitus tai joka on erotettu määräajaisesti.

Velvoite järjestää opiskeluhoollon palvelut koskee myös oppilasta, joka on häiritsevän käytöksen vuoksi poistettu opetustilasta tai koulun tilaisuudesta tai jolta on evätty oikeus osallistua opetukseen.

Mikäli oppilaan väkivaltainen tai uhkaava käytös vaarantaa turvallisuutta tai häiritsee opetusta kohtuuttomasti, hänen osallistumisensa opetukseen voidaan evätä jäljellä olevan työpäivän ajaksi. Tarvittaessa epääminen voi koskea myös seuraavaa työpäivää, jotta opetuksen järjestäjä ehtii suunnitella oppilaan paluun

ja järjestää tarvittavat opiskeluhuollon palvelut. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa, sekä muu tarvittava tuki opetukseen palaamisen tueksi.

Koulu huolehtii tiedonkulusta kodin ja koulun välillä ja kokoaa tarvittaessa monialaisen asiantuntijaryhmän oppilaan tuen saannin varmistamiseksi. Myös kurrinpitotoimien ja opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä tarjottavat opiskeluhuollon palvelut ovat oppilaalle vapaaehtoisia.

Määräaikaisesta erottamisesta päättää kasvatus- ja koulutuslautakunta. Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen tulee olla edustettuna lapsen tekemäksi ilmoitetun rangaistavan teon esitutkinnassa ja tuomioistuinkäsittelyssä sekä käsiteltäessä oppivelvollisen lapsen erottamista koskevaa asiaa lautakunnassa, jollei sosiaalihuollosta vastaava toimielin arvioi läsnäolon olevan ilmeisen tarpeetonta.

4.5 Kouluterveydenhuollon laajoihin terveystarkastuksiin liittyvät käytänteet

Kouluterveydenhuollon laajat terveystarkastukset tehdään 1., 5. ja 8. luokilla. Huoltajat kutsutaan aina mukaan tarkastuksiin ja tarkoitus on arvioida koko perheen hyvinvointia. Perheen, koulun ja kouluterveydenhuollon yhteistyötä vahvistetaan yhteisellä arvioinnilla oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa. Laajoissa terveystarkastuksissa kaikki arvioinnissa esille tulevat asiat käydään läpi oppilaan ja huoltajien kanssa.

4.6 Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa ja esiopetuksessa

Esiopetuksen osalta varhaiskasvatuksen johdolla on velvollisuus laatia lääkehoitosuunnitelma yhteistyössä terveydenhuollon kanssa. Jokaisessa toimipaikassa on käytössä kunnan lääkehoitosuunnitelma sekä yksikkö- ja ryhmäkohtainen suunnitelma lääkehoidon järjestelyistä ja vastuista. Lisäksi lapselle, joka tarvitsee lääkehoitoa varhaiskasvatus- ja esiopetuspäivän aikana, laaditaan lapsikohtainen lääkehoitosuunnitelma.

Lapsen lääkehoidon toteutuksesta sovitaan huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön sekä tarvittaessa terveydenhuollon ammattihenkilön kanssa. Huoltajat tuovat lääkkeet alkuperäispakkauksessa annostusohjeineen.

Läkehoidon toteuttaminen kuuluu pääsääntöisesti terveydenhuollon ammattihenkilöille, kuten lähihoitajille. Lääkehoitoon osallistuvien henkilöiden osaaminen ja saatavuus on varmistettava koko toiminta-ajan, huomioiden myös lomat ja poissaolot. Käytännössä tämä edellyttää useampia ammattihenkilöitä, jotka voivat toteuttaa lääkehoitoa. Tämä on huomioitava myös vuorohoidossa ja lapsikohtaisen tuen tarpeen arvioinnissa. Myös muut varhaiskasvatuksen työntekijät

(esim. opettajat tai perhepäivähoitajat) voivat toteuttaa lääkärin määräämää, luonnollista tietä annettavaa lääkitystä (esim. suun kautta), jos he antavat siihen suostumuksensa ja ovat saaneet perehdytyksen, lisäkoulutuksen ja osaamisen varmistuksen. Vaativampi lääkehoito (esim. insuliinin pistäminen) edellyttää lisäksi lapsi- ja lääkehoitokohtaista lupaa sekä osaamisen näyttöä.

Kontiolahden varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen jokaisessa lapsiryhmässä on nimetty lääkehoitovastaava, jonka vastuulla on ensisijaisesti huolehtia ryhmän lasten lääkehoitoon liittyvistä asioista ja perehdyttää muut työntekijät lääkehoitoon niiden tilanteiden varalle, jolloin ei itse ole paikalla. Lääkehoitovastaavat kirjataan yksikkö- ja ryhmäkohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan. Lääkehoidon toteutuksesta vastaava henkilö ja varahenkilö kirjataan lapsikohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan, joka liitetään lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan/esiopetussuunnitelmaan.

Koululaisen lääkehoidosta vastaavat huoltajat ja lapsi itse kehitystasonsa mukaisesti. Mikäli lääkehoitoa toteutetaan koulussa, sen toimintamallit kuvataan koulukohtaisessa opiskeluhuoltosuunnitelmassa. Opiskeluhuolto on monialaista yhteistyötä opetustoimen, sosiaali- ja terveystoimen, huoltajien sekä tarvittaessa muiden tahojen kesken.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opetussuunnitelman mukaisessa opiskeluhuoltosuunnitelmassa on mukana lääkehoitosuunnitelma ja että se toteutuu. Koulun johto huolehtii lääkehoitosuunnitelman sisällyttämisestä koulun opiskeluhuoltosuunnitelmaan ja sen käytännön toteutuksesta.

Kun oppilas tarvitsee lääkehoitoa koulupäivän aikana eikä kykene huolehtimaan siitä itse, huoltajien, terveydenhuollon ja opetustoimen tulee yhdessä sopia lääkehoidon järjestämisestä. Sopimukseen kuuluvat lääkityksen toteuttaja ja varahenkilö, heidän perehdytyksensä, lääkkeen annostelu ja ajankohdat, erityistilanteisiin varautuminen, ensiapukäytännöt sekä vastuunjako eri osapuolten kesken. Jokaiselle oppilaalle laaditaan kirjallinen lääkehoitosuunnitelma.

Lääkehoidon toteuttaminen koulussa edellyttää työntekijän suostumusta. Työntekijä, jonka koulutukseen ei kuulu lääkehoidon opintoja, voi toteuttaa lääkärin määräämää lääkitystä (esim. suun kautta tai ihon alle), jos hän on saanut perehdytyksen, lisäkoulutuksen, osaamisen varmistuksen ja työnantajan myöntämän lapsi- ja lääkekohtaisen luvan. Suostumus on vapaaehtoinen ja perustuu työntekijän arvioon omasta osaamisestaan ja valmiudestaan. Mikäli lääkehoito on työnantajan hyväksymää toimintaa, siihen liittyvä vastuu ja mahdolliset vahingonkorvauskysymykset käsitellään kuten muussakin koulutyössä.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että erityisjärjestelyihin osallistuvalla henkilöstöllä on aiheeseen liittyvä riittävä tietotaito ja tarvittava perehdytys tai lisäkoulutus. Kontiolahden kunta mahdollistaa lääkehoitoon osallistuvalla henkilöstölle tarvittavan täydennyskoulutuksen (esim. LOP/PKV).

Hätätilanteessa koulun jokaisella aikuisella on velvollisuus auttaa parhaan kykynsä mukaan oppilasta, esimerkiksi epilepsia-kohtauksen, insuliinishokin tai vakavan allergisen reaktion sattuessa.

Hoitoneuvottelun järjestäminen vakavan tai pitkäaikaisen sairauden yhteydessä

Kun lapsella on todettu vakava tai pitkäaikainen sairaus, joka vaikuttaa hänen jaksamiseensa tai toimintakykyynsä koulussa tai esiopetuksessa, järjestetään mahdollisimman pian hoitoneuvottelu. Hoitoneuvottelua voi ehdottaa myös koulun ja esiopetuksen henkilöstö, kun lapsen voinnissa ja jaksamisessa havaitaan muutoksia. Neuvottelun tarkoituksena on arvioida lapsen selviytymistä arjessa sekä sopia tarvittavista tukitoimista ja erityisjärjestelyistä. Neuvottelussa tarkastellaan lapsen tilannetta ja sovitaan mahdollisista tukitoimista. Sovitut asiat kirjataan Wilman *Muistiot*-välilehdelle.

Neuvotteluun osallistuvat lapsen huoltajat sekä opettaja, jotka tuntevat lapsen arjen tilanteet ja oppimisen tuen tarpeet. Mukana voi olla myös ohjaaja, joka tukee lasta koulunkäynnissä, tai vastaavasti esiopetuksessa lastenhoitaja. Terveystenhoitaja osallistuu neuvotteluun tuoden esiin lapsen hyvinvointiin ja terveydentilaan liittyviä näkökulmia. Tarvittaessa neuvotteluun kutsutaan myös lääkäri tai muita asiantuntijoita, kuten psykologi, kuraattori, erityisopetusta antava opettaja tai sosiaalityöntekijä, tilanteen vaatimusten mukaisesti.

Lääkehoito ja erityisruokavaliot

Mikäli lapsella on käytössään lääkehoito, jota on välttämätöntä toteuttaa koulupäivän aikana, laaditaan lääkehoitosuunnitelma yhteistyössä koulun tai esiopetuksen ja huoltajien kanssa (Liite 4).

Kansallisen allergiaohjelman mukaisesti lieviä oireita (esimerkiksi ohimenevä suun kutina, kirvely tai iho-oireet) aiheuttavia ruoka-aineita ei tule hoitaa välttämällä, vaan altistamalla ja vähitellen siedättämällä. Tämän vuoksi lievestä allergiaoireista ei laadita erityisruokavalioilmoitusta.

Jos lapsella on todettu ruoka-aineallergia, joka voi aiheuttaa vakavan allergisen reaktion, toimitetaan keittiöön lääkärin tai terveydenhoitajan laatima erityisruokavalioilmoitus.

Uskonnollisista tai eettisistä syistä johtuvista ruokarajoituksista huoltajat ilmoittavat erillisellä lomakkeella suoraan koulun tai esiopetusyksikön keittiöön. Kaavake (Liite 5) on saatavilla kunnan kotisivuilla osoitteessa: [Ruokailu päiväko-deissa ja kouluissa - kontiolahti.fi](https://www.kontiolahti.fi/ruokailu-paivako-deissa-ja-kouluissa).

5 YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN OPPILAIDEN JA HEIDÄN PERHEIDENSÄ SEKÄ KOULUSSA JA ESIOPETUKSESSA TYÖSKENTELEVIEN JA MUIDEN OPPILAIDEN HYVINVOINTIA TUKEVIEN TAHOJEN KANSSA

Opiskeluhoiltoa toteutetaan moniammatillisena ja suunnitelmallisena yhteistyönä eri toimijoiden, kuten opetus- ja varhaiskasvatuspalveluiden, sosiaali- ja

terveyspalveluiden sekä huoltajien kanssa. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on ensisijainen tapa toteuttaa tätä yhteistyötä, ja se edistää koko oppilaitosyhteisön hyvinvointia.

Keskeiset yhteistyötahot hyvinvointialueella ovat lasten- ja perheneuvola, lasten ja nuorten kuntoutus- sekä mielenterveyspalvelut, lapsiperheiden sosiaalipalvelut sekä lastensuojelu.

Lisäksi opiskeluhoolto tekee yhteistyötä erikoissairaanhoidon lasten ja nuorten neurologian, psykiatrian ja muiden lasten- ja nuortentautien poliklinikkojen, järjestöjen sekä nuorten Ankkuri-työryhmän kanssa.

Opiskeluhoolto osana perhekeskustoimintaa

Opiskeluhoolto on osa perhekeskustoimintaa. Kontiolahdella toimii monialainen Perhekeskus-tiimi, joka kokoontuu säännöllisesti. Perhekeskusmallin keskeisenä ajatuksena on yhteisövaikuttamisen keinoin ratkaista ilmiöitä, jotka koskettavat useita toimijoita.

Perhekeskuksen palvelukokonaisuus rakentuu kolmesta toisiaan täydentävästä osa-alueesta: hyvinvointia, kasvua ja kehitystä edistävästä toiminnasta, varhaisen tuen palveluista sekä hoidon ja kuntoutuksen palveluista. Näiden kokonaisuuksien tavoitteena on tarjota lapsille, nuorille ja perheille oikea-aikaista ja tarpeenmukaista tukea arjen eri tilanteisiin.

Perhekeskuksen palveluihin kuuluvat lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja terveyspalvelut, mukaan lukien opiskeluhooltopalvelut, sekä erityis- ja vaativan tason palvelut. Lisäksi kokonaisuuteen sisältyvät kuntien palvelut, kuten varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus, toisen asteen koulutus sekä muu sivistystoiminta. Myös nuoriso-, liikunta- ja kulttuuripalvelut ovat osa tätä kokonaisuutta.

Kuntien terveyttä ja hyvinvointia edistävä toiminta, järjestöjen ja seurakuntien tarjoamat palvelut, Kelan etuudet sekä avoin kohtaamispaikkatoiminta lapsille, nuorille ja perheille täydentävät perhekeskuksen palveluverkostoa. Lisäksi perhekeskus tarjoaa sähköisiä palveluita, jotka tukevat perheiden arkea ja helpottavat palveluihin hakeutumista.

Kuva 4. Perhekeskuksen palvelukokonaisuus (Lähde: thl.fi)

5.1 Oppilaiden ja huoltajien osallisuus opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamiseen

Yhteisöllistä opiskeluhuoltotyötä suunnitellaan yhteistyössä oppilaiden, huoltajien ja tarvittaessa kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Näitä tahoja kutsutaan mukaan kokouksiin tilanteen ja tarpeen mukaan, esimerkiksi kun käsitellään koko kouluyhteisöä koskevia hyvinvointikysymyksiä.

Oppilaiden ja huoltajien edustajat osallistuvat koulun ja esiopetuksen opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseen. Suunnitelmaa käsitellään muun muassa huoltajailloissa, vanhempainyhdistysten kokouksissa sekä oppilaskunnan hallituksen tapaamisissa.

Luokkien ja ryhmien hyvinvointia arvioitaessa voidaan toteuttaa oppilaskyselyjä ja kutsua oppilaita mukaan yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän kokouksiin. Huoltajien näkemyksiä kartoitetaan esimerkiksi huoltajailloissa, arviointikeskusteluissa ja erilaisten kyselyiden avulla.

Yksilökohtainen opiskeluhuoltotyö suunnitellaan aina yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa, heidän tarpeitaan ja näkemyksiään kunnioittaen.

5.2 Opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä

Opetuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä. Yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatapoja käydään säännöllisesti läpi yhteisöllisten opiskeluhuoltoryhmien tapaamisissa.

Suunnitelmat päivitetään lukuvuosittain. Koulujen ja esiopetuksen henkilökunta perehtyy suunnitelmaan vuosittain syyslukukauden alussa yksikkökohtaisesti sovitulla tavalla.

5.3 Yhteistyö esiopetukseen osallistumisen sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuen yhteydessä

Oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvä moniammatillinen yhteistyö opiskeluhuoltopalvelujen ammattihenkilöiden kanssa ei kuulu yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon. Tämän vuoksi kyseistä yhteistyötä ei toteuteta oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisessa asiantuntijaryhmässä.

Oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeen arviointi ja suunnittelu perustuvat ensisijaisesti opettajien havaintoihin ja yhteistyöhön huoltajien kanssa. Oppimisen tuki on pääsääntöisesti ryhmäkohtaista. Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi käynnistyy, kun oppilasta opettavat opettajat toteavat, ettei ryhmäkohtainen tuki riitä turvaamaan oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä. Myös oppilas itse tai hänen huoltajansa voivat tuoda esiin huolensa tuen riittäväyydestä.

Tuen tarpeen arviointi ja tukitoimien suunnittelu tehdään oppilasta opettavien opettajien toimesta, esi- tai luokanopettajan tai luokanohjaajan johdolla, yhteistyössä erityisopetusta antavan opettajan, oppilaan ja huoltajan kanssa. Tarvittaessa hyödynnetään moniammatillista ja -alaista yhteistyötä, mutta se ei ole edellytys tuen järjestämiselle, ellei oppilaan etu ja tuen tarve sitä vaadi.

Moniammatilliseen yhteistyöhön osallistuvat asiantuntijat määritellään aina tapauskohtaisesti oppilaan yksilöllisen tuen tarpeen perusteella. Yhteistyö voi sisältää esimerkiksi opiskeluhuoltopalvelujen asiantuntijan konsultointia silloin, kun oppilaan asia kuuluu hänen tehtäviinsä.

5.4 Yhteistyö joustavan perusopetuksen yhteydessä

Joustavan perusopetuksen tavoitteena on ehkäistä perusopetuksen keskeyttämistä ja syrjäytymistä, vahvistaa oppilaiden opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa sekä tukea siirtymistä jatko-opintoihin.

JOPO on tarkoitettu Kontiolahdella 9. luokkien oppilaille, joilla on ilmennyt ali-suoriutumista, heikkoa opiskelumotivaatiota tai riski syrjäytyä. Toimintaan voidaan ottaa myös oppilaita, jotka saavat oppimisen ja koulunkäynnin tukea, mikäli opetuksen järjestelyt ovat heidän etunsa mukaisia.

Opetus toteutetaan pienryhmässä koulussa, työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä. Toimintaa luonnehtivat toiminnallisuus, työpainotteisuus ja oppilaiden osallisuus. Opettajan lisäksi mukana on nuorten tukemiseen perehtynyt ammattilainen.

JOPO perustuu moniammatilliseen yhteistyöhön, johon voivat osallistua esimerkiksi ammatilliset oppilaitokset, lukiot, työpajat ja järjestöt. Toimintaa voidaan ohjata erillisellä ohjausryhmällä.

Oppilaat valitaan JOPO-toimintaan hakemuksen ja yhdenvertaisten valintaperusteiden mukaisesti. Valinnasta ja mahdollisesta opetuksen päättymisestä tehdään hallintopäätös.

Oppilaalle laaditaan yksilöllinen suunnitelma yhteistyössä huoltajan kanssa. Suunnitelmassa kuvataan opetuksen erityispiirteet, kuten koulun ulkopuolisten oppimisympäristöjen käyttö. Oppilaalla on oikeus oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, ohjaukseen ja opiskeluhuoltoon.

Yhteistyö oppilaan, huoltajan, JOPO-opettajan ja tarvittavien opiskeluhuollon asiantuntijoiden kesken toteutetaan suunnitelmaan kirjattujen toimien mukaisesti. Huoltajan tuki on keskeinen osa oppilaan onnistumista. Opettaja toimii tiiviissä yhteistyössä kaikkien oppilaan koulunkäyntiä tukevien tahojen kanssa.

5.5 Yhteistyö sairaalaopetuksen yhteydessä

Joensuun keskussairaalassa toimiva sairaalaopetusyksikkö tarjoaa opetusta Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen (Siun sote) sairaalahoidossa tai tutkimuksissa oleville esi- ja peruskoululaisille. Opetuksen järjestämisestä vastaa Joensuun kaupungin Nepenmäen koulu.

Yksikkö tarjoaa myös konsultatiivista sairaalaopetuspalvelua oppilaan omassa koulussa, erityisesti silloin kun oppilaalle suunnitellaan tai toteutetaan vaativia monialaisia tukitoimia. Palvelua voidaan tarjota myös oppilaille, jotka eivät ole erikoissairaanhoidossa.

Konsultatiivisen palvelun tavoitteena on vahvistaa opettajien osaamista, tukea turvallisen oppimisympäristön rakentamista, edistää varhaista tukea koulujen toimintakulttuurissa sekä kehittää moniammatillisen työn rakenteita oppilaiden tukemiseksi.

Opetusjärjestelyt

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti hänen omassa koulussaan tai esiopetusyksikössään. Opetus ja tukitoimet suunnitellaan oppilaan terveydentilan, pedagogisten tarpeiden ja hoidon vaatimusten mukaisesti. Oppilaalla on oikeus opetussuunnitelman mukaiseen oppimisen ja koulunkäynnin tukeen sekä opiskeluhuoltoon, jotka lähettävä koulu tai esiopetusyksikkö järjestävät.

Jos opetus järjestetään sairaalaopetuksessa, siirtyminen toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä huoltajan, opetuksen järjestäjän, sairaalaopetusyksikön ja erikoissairaanhoidon kesken. Ennen siirtopäätöstä kuullaan myös opiskeluhuollon asiantuntijoita.

Sairaalaopetuksessa yhdistyvät opetus, pedagoginen kuntoutus ja tiivis yhteistyö eri toimijoiden välillä. Tavoitteena on tukea oppilaan koulupolkua kokonaisvaltaisesti.

Paluuprosessi sairaalaopetuksesta

Oppilas palaa sairaalaopetuksesta pääsääntöisesti siihen kouluun, jossa hän opiskeli ennen sairaalaopetusta. Paluuta edeltää nivelpalaveri, johon osallistuvat sairaalakoulun ja vastaanottavan koulun opettajat sekä tarvittaessa opiskeluhuollon edustajat. Sairaalakoulun opettaja käy oppilaan kanssa tulevassa ryhmässä ennen paluuta. Mahdolliset lisätukitoimet arvioidaan yksilöllisesti.

5.6 Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Kontiolahden kunnassa lasten ja nuorten hyvinvointi perustuu laaja-alaiseen, tavoitteelliseen ja vastuulliseen yhteistyöhön eri toimijoiden kesken. Tavoitteena on rakentaa turvallinen ja osallistava kasvuympäristö, jossa jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus kasvaa, oppia ja voida hyvin.

Oppilaan kasvua, kehitystä ja oppimista tukevien tahojen välinen tiedonvaihto tapahtuu huoltajien suostumuksella. Mikäli oppilasta tukevat koulun ulkopuoliset tahot, kuten lastensuojelu tai erikoissairaanhoido, voidaan tilanteen arvioimiseksi hyödyntää monialaista asiantuntijaryhmää tai verkostotapaamisia, joissa sovi- taan työnjaosta, tukitoimista ja seurannasta.

Lähiympäristön toimijat osana koulu- ja esiopetusyhteisöä

Koulut ja esiopetuksen toimipaikat tekevät aktiivista yhteistyötä paikallisten toimijoiden, kuten vanhempainyhdistysten, nuorisopalveluiden, kulttuuritoimen, seurakunnan, kirjaston ja harrastus- ja vapaa-ajan toimijoiden kanssa. Yhteistyö tukee koulun kasvatustehtävää ja vahvistaa yhteisöllisyyttä. Toiminta suunnitellaan lukuvuoden ja luokkatasojen mukaan oppilaiden hyvinvointia ja osallisuutta tukevaksi.

Vanhempainyhdistykset tukevat muun muassa koulujen luokkaretkitoimintaa ja avustavat kouluilla tapahtumien ja juhlien järjestelyissä. Nuorisopalvelut tekevät yhteistyötä koulujen kanssa erityisesti koulunuorisotyön osalta. Nuorisopalvelut järjestävät kouluilla myös Harrastamisen Suomen mallin kerhotoimintaa, 7. luokan oppilaiden ryhmäytyksiä ja ohjattua välituntitoimintaa. Kulttuuritoimi tekee koulujen kanssa yhteistyötä Koululaisten kulttuuripolku -toiminnan merkeissä, jonka myötä lapset ja nuoret pääsevät tutustumaan taiteen ja kulttuurin eri osa-alueisiin kuten musiikkiin, kirjallisuuteen, tanssitaiteeseen, mediaan ja paikallis-historiaan. Seurakunnat järjestävät koulujen kanssa yhteistyössä aamunavauksia ja kirkkovierailuja. Kirjasto tekee koulujen kanssa yhteistyötä esimerkiksi kirjavinkkauksen ja kirjastoautotoiminnan avulla. Harrastus- ja vapaa-ajan toimijat, kuten erilaiset seurakunnat, järjestöt, yhdistykset ja vapaa sivistystyö, mahdollistavat omalta osaltaan lapsille ja nuorille ohjattua vapaa-ajan toimintaa.

Yhteistyö aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa

Koulujen keskeinen yhteistyökumppani on aamu- ja iltapäivätoiminnan palveluntuottaja. Toiminnan tarkoituksena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä sekä myös perhettä ja koulua niiden kasvatustehtävässä. Toiminnassa huomioidaan koulun opetussuunnitelma, ja yhteistyötä tehdään myös huoltajien, opetushenkilöstön ja tarvittaessa opiskeluhoollon toimijoiden kanssa.

Yhteistyö viranomaisten kanssa

Kunta tekee yhteistyötä myös viranomaisten, kuten poliisin ja lastensuojelun kanssa. Poliisin kanssa tehtävä yhteistyö painottuu ennaltaehkäisevään Ankkuri-toimintaan, mutta voi sisältää myös koulutusta ja valistusta. Koulu ja esiopetus tekevät myös yhteistyötä poliisin kanssa tilanteissa, joissa oppilaan turvallisuus on vaarantunut tai rikosilmoitus on tehty. Yhteistyötä ohjaavat koulun ja esiopetuksen kriisi- ja turvallisuussuunnitelmat.

Lastensuojelun kanssa tehtävä yhteistyö kohdistuu pääosin heillä asiakassuhteissa olevien oppilaiden verkostoyhteistyöhön. Koulu, esiopetus ja lastensuojelu tekevät yhteistyötä lapsen hyvinvoinnin tukemiseksi ja turvaamiseksi, erityisesti silloin kun herää huoli lapsen kasvuolosuhteista tai kehityksestä. Yhteistyö voi olla ennaltaehkäisevää, tukea antavaa tai liittyä tilanteisiin, joissa lapsi tarvitsee lastensuojelua. Kaikilla viranomaisilla ja viranhaltijoilla, mukaan lukien koulun ja esiopetuksen henkilöstö, on lastensuojelulain mukainen ilmoitusvelvollisuus, jos on syytä epäillä lapsen olevan lastensuojelun tarpeessa. Tämä velvollisuus on ehdoton ja menee salassapitovelvollisuuden edelle.

Yhteistyö erikoissairaanhoidon kanssa

Kouluterveydenhuollossa ja neuvolassa selvitetään oppimiseen ja tunne-elämään liittyviä haasteita silloin, kun moniammatillinen yhteistyö on tarpeen. Aloitteen

voivat tehdä huoltajat, opettajat tai opiskeluhoollon työntekijät. Tarvittaessa perustetaan monialainen asiantuntijaryhmä tilanteen ja tuen tarpeen arvioimiseksi.

Koulu- tai neuvolalääkäri arvioi, tarvitaanko erikoissairaanhoidon tutkimuksia vai voidaanko tuki järjestää perustasolla. Arvio tehdään yhteistyössä opetushenkilöstön ja opiskeluhoollon kanssa, huoltajien suostumuksella. Lääkärillä tulee olla käytössään tarvittavat tiedot aiemmista tukitoimista ja tutkimuksista.

Erikoissairaanhoidossa (esim. lastenneurologia, lasten- ja nuorisopsykiatria) tehdään tarvittaessa jatkotutkimuksia ja annetaan lausuntoja opetuksen suunnittelun tueksi. Erikoissairaanhoidoa voidaan myös konsultoida huoltajan luvalla.

5.7 Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja nettelytavoista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille

Koulu ja esiopetus tiedottavat kattavasti ja säännöllisesti opiskeluhoollon käytännöistä sekä palveluihin hakeutumisen periaatteista. Tiedottamisen tavoitteena on lisätä oppilaiden ja huoltajien tietoisuutta opiskeluhoollon tarjoamista tukimuodoista sekä madaltaa kynnystä palveluiden piiriin hakeutumiselle.

Oppilaan ja huoltajan osallisuus opiskeluhoollon prosesseissa sekä suunnitelmallinen yhteistyö kodin ja koulun tai esiopetuksen välillä vahvistavat opiskeluhoollon vaikuttavuutta. Avoin, selkeä ja ajantasainen viestintä edistää sekä yhteisöllistä hyvinvointia että yksilöllisen tuen toteutumista.

Opiskeluhoollon keskeinen työmenetelmä on moniammatillinen konsultaatio, joka mahdollistaa eri asiantuntijatahojen osaamisen yhdistämisen ja tarkoituksenmukaisen tuen tarjoamisen oppilaan tarpeiden mukaisesti.

Opiskeluhoolloryhmä tekee yhteistyötä oppilaskunnan kanssa sekä luokkatasolla että koko koulun tasolla oppilaskunnan hallituksen kautta. Tämän yhteistyön tavoitteena on vahvistaa oppilaiden osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia koulu-yhteisön hyvinvoinnin kehittämisessä.

6 SUUNNITELMAT OPPILAIDEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIU- SAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ SEKÄ KRIISISUUNNITELMA

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, joka kattaa fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja pedagogisen turvallisuuden. Tämän varmistaminen edellyttää opetuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua sekä koulujen kanssa sovittuja toimintatapoja.

Kiusaamisen, väkivallan, häirinnän ja syrjinnän ehkäisy ja niihin puuttuminen ovat kaikkien koulu- ja esiopetusyhteisön aikuisten vastuulla. Kouluilla on käytössään yhteisesti sovitut menetelmät, joilla seurataan ja kuvataan näiden ilmiöiden esiintyvyyttä ja kehityssuuntaa.

Yksilötasolla oppilaan hyvä itsetunto, kokemus yhteisöön kuulumisesta ja mahdollisuus vaikuttaa omaan ympäristöönsä suojaavat syrjäytymiseltä sekä kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta. Yhteisötasolla ennaltaehkäisevän työn perustana on koulun toimintakulttuuri, joka on tukeva, hyväksyvä, osallistava ja kohtaava – ja joka huomioi myös huoltajat.

Kontiolahden kunnan esi- ja perusopetuksessa on sovittu toimintatavoista kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisyyn sekä äkillisiin kriiseihin, uhka- ja vaaratilanteisiin liittyen. Koulujen ja esiopetuksen toimipaikkojen suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä turvallisuus- ja kriisisuunnitelmat laaditaan yksikkökohtaisesti yhteisen suunnitelmarungon pohjalta. Toiminnassa noudatetaan kunnan yhteistä suunnitelmaa oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä (Liite 6). Edellisten lisäksi myös muut lakisääteiset suunnitelmat, kuten yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmat, päivitetään säännöllisesti tai tarvittaessa. Henkilökunta perehdytys suunnitelmiin syyslukukauden alussa yksikkökohtaisesti sovitulla tavalla.

LIITTEET

Liite 1 Kontiolahden perusopetuksen läsnäolomalli

Liite 2 Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön lopettamisen tuen mallit

Liite 3 Suostumuslomake yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon

Liite 4 Lääkehoitosuunnitelma

Liite 5 Ilmoituskaavake erityisruokavalion tarpeesta eettisin ja uskonnollisin syin

Liite 6 Kontiolahden suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä

**Kontiolahden perusopetuksen läsnäolon
tukemisen ja poissaolojen ennaltaehkäisyyn malli**

Läsnäoloa tukeva
toimintakulttuuri
Kontiolahden perusopetuksen
kouluissa seudullisen
opetussuunnitelman
mukaisesti

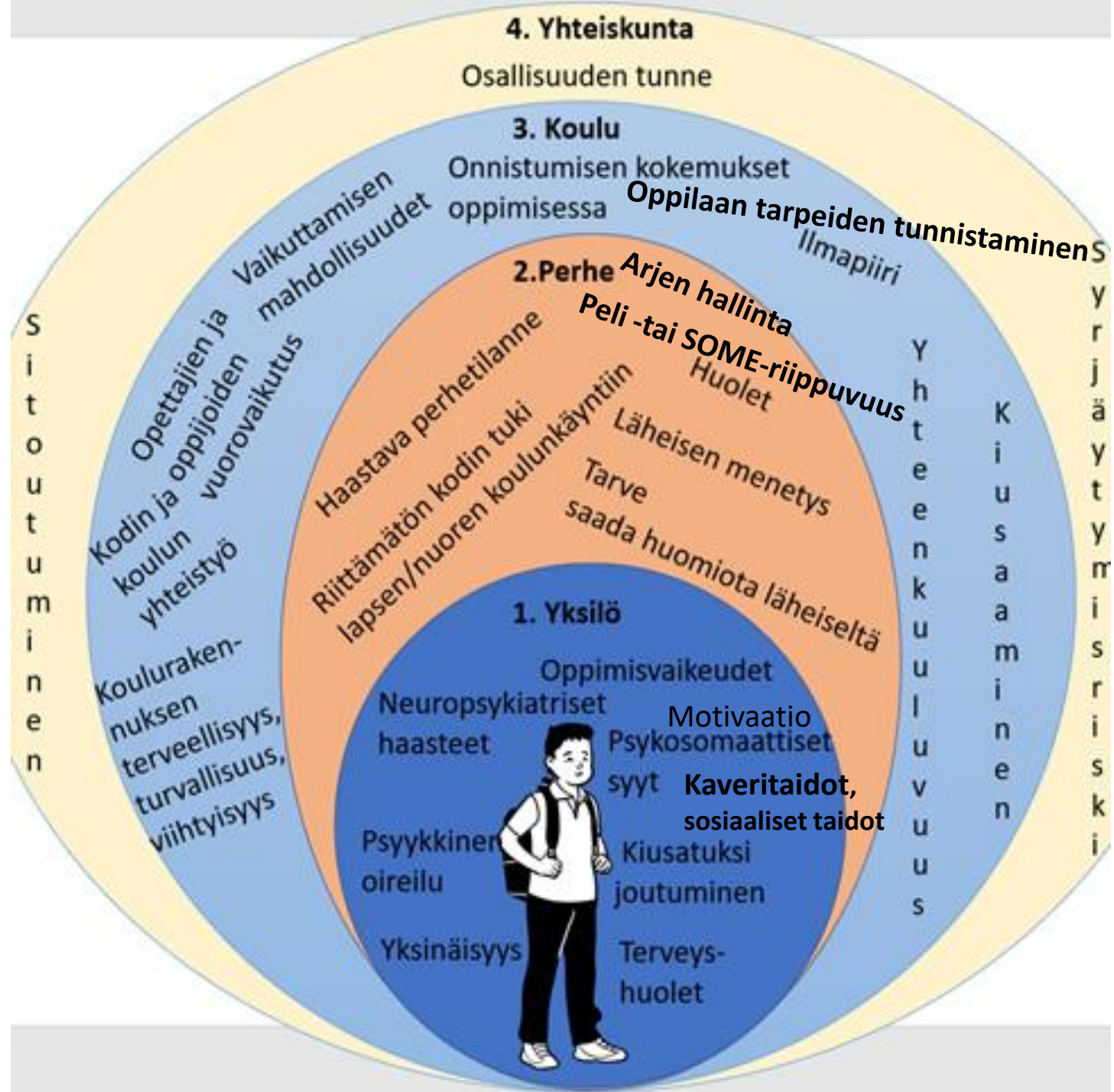
Kussakin koulussa oltava
suunnitelma läsnäolon
tukemiseksi

Vuorovaikutus- ja
tunnetaitojen opettaminen

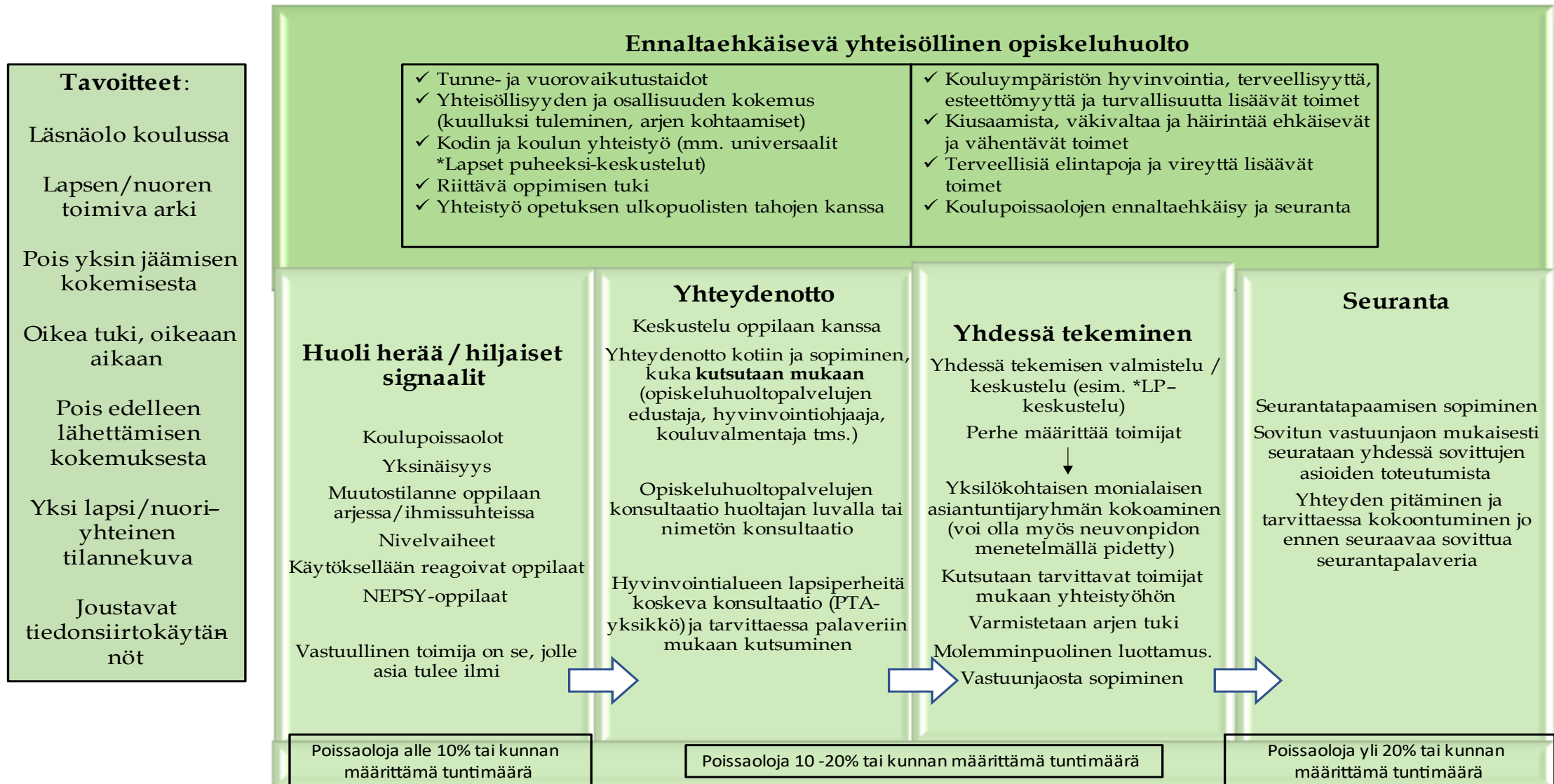

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin kokonaisuus kouluarjessa – poissaolot hyvinvoinnin indikaattorina

- Poissaolot ovat aina seuraus jostakin ja siksi on tärkeää, että syyt poissaolojen taustalla selvitetään.
- Huolta herättäviä poissaoloja ovat kaikki luvattomat ja epäselvät poissaolot, poissaolojen toistuvuus tietyn viikonpäivän tai oppiaineen kohdalla sekä pitkäkestoiset sairauspoissaolot. Huomiota tulee kiinnittää yksittäisen oppilaan kohdalla myös toistuvaan myöhästelyyn sekä kesken päivän tapahtuviin koulusta poistumisiin

- Oppilaan läsnäolon tukemiseksi sekä poissaolojen seuraamiseksi ja niihin puuttumiseksi on laadittu seudullisesti suositeltava toimintamalli (OPS luku 5)

Huolitsekkaukset vähintään neljännesvuosittain

- Poissaolojen prosenttiosuuksia tulee seurata aktiivisesti ja vähintään neljännesvuosittain: tarkastusajankohdat syys-, joului-, talvi- sekä kesälomaan mennessä
- **Poissaoloihin reagoidaan kuitenkin välittömästi, jos oppilaan poissaoloraja täyttyy**
- LO vertaa oppilaiden Wilman poissaolotilastoa olevan taulukon luokkakohtaiseen poissaolotuntien prosenttiosuuksiin

Poissaolotuntien prosenttiosuudet

 1. ja 2. luokka, vuodessa koulupäiviä on 190 ja oppitunteja on noin 798

	syyslomaan mennessä	joululomaan mennessä	talvilomaan mennessä	kesälomaan mennessä
oppitunnit yht.	189	378	546	798
yli 40 %	76-	151-	218-	319-
30–39 %	57-75	114-150	164-217	240-318
20–29 %	38-56	76-113	109-163	160-239
10–19 %	19-37	38-75	55-108	80-159
0–9 %	0-18	0-37	0-54	0-79

3. luokka, vuodessa koulupäiviä on 190 ja oppitunteja on noin 836

	syyslomaan mennessä	joululomaan mennessä	talvilomaan mennessä	kesälomaan mennessä
oppitunnit yht.	198	396	572	836
yli 40 %	80-	159-	229-	334-
30–39 %	60-79	119-158	172-228	251-333
20–29 %	40-59	80-118	114-171	167-250
10–19 %	20-39	40-79	57-113	84-166
0–9 %	0-19	0-39	0-56	0-83

4. luokka, vuodessa koulupäiviä on 190 ja oppitunteja on noin 912

	syyslomaan mennessä	joululomaan mennessä	talvilomaan mennessä	kesälomaan mennessä
oppitunnit yht.	216	432	624	912
yli 40 %	86-	173-	250-	365-
30–39 %	<u>65-85</u>	<u>130-172</u>	<u>187-249</u>	<u>274-364</u>
20–29 %	<u>43-64</u>	<u>86-129</u>	<u>125-186</u>	<u>182-273</u>
10–19 %	<u>22-42</u>	<u>43-85</u>	<u>62-124</u>	<u>91-181</u>
0–9 %	<u>0-21</u>	<u>0-42</u>	<u>0-61</u>	<u>0-90</u>

5. ja 6. luokka, vuodessa koulupäiviä on 190 ja oppitunteja on noin 950

	syyslomaan mennessä	joululomaan mennessä	talvilomaan mennessä	kesälomaan mennessä
oppitunnit yht.	225	450	650	950
yli 40 %	90-	180-	260-	380-
30–39 %	<u>68-89</u>	<u>135-179</u>	<u>195-259</u>	<u>285-379</u>
20–29 %	<u>45-67</u>	<u>90-134</u>	<u>130-194</u>	<u>190-284</u>
10–19 %	<u>23-44</u>	<u>45-89</u>	<u>65-129</u>	<u>95-189</u>
0–9 %	<u>0-22</u>	<u>0-44</u>	<u>0-64</u>	<u>0-94</u>

7.-9. luokat, vuodessa koulupäiviä on 190 ja oppitunteja on noin 1140

	syyslomaan mennessä	joululomaan mennessä	talvilomaan mennessä	kesälomaan mennessä
oppitunnit yht.	270	540	780	1140
yli 40 %	108-	216-	312-	456-
30–39 %	<u>80-107</u>	<u>162-215</u>	<u>234-311</u>	<u>342-455</u>
20–29 %	<u>53-79</u>	<u>108-161</u>	<u>156-233</u>	<u>228-341</u>
10–19 %	<u>27-52</u>	<u>54-107</u>	<u>78-155</u>	<u>114-227</u>
0–9 %	<u>0-26</u>	<u>0-53</u>	<u>0-77</u>	<u>0-113</u>

Kontiolahden perusopetuksen POISSAOLOMALLI

PYSÄHDYN-KUUNTELEN-SELVITÄN

Haluttomuus tulla kouluun
Huolestuttavat muutokset oppilaan
käyttäytymisessä
Toistuvat myöhästelyt
Poistuminen kesken oppitunnin tai
koulupäivän
Oppilas on koulussa, muttei oppitunneilla
Luvattomat poissaolot

Selvittämättömät poissaolot tai puutteelliset
poissaoloselvitykset
Toistuvat poissaolot samasta oppiaineesta tai
tiettyinä viikonpäivinä
Toistuvat pitkäkestoiset poissaolot

Poissaoloja < 10 % - hiljaiset signaalit*

- LO selvittää poissaoloja keskustelemalla oppilaan ja huoltajan kanssa
- LO seuraa oppimisen etenemistä, tunnistaa heikkojakin huolisuoniaaleja tai oppimisvaikeuksia ja arvioi tuen tarvetta
- LO konsultoi erityisopettajaa ja tarvittaessa opiskeluhoitohenkilöstöä, jos oppilasta, oppimisesta tai koulunkäynnin etenemisestä on huolta
- LO sopii tarvittaessa tukitoimet ja tilanteen seuranta-ajankohdan oppilaan ja huoltajan kanssa
- LO kuittaa Wilmaan poissaoloilmoituksen

Poissaoloja 10-20%*

- LO selvittää poissaoloja keskustelemalla uudelleen oppilaan ja huoltajan kanssa sekä sopii tukitoimet ja seuranta-ajankohdan; LO voi pyytää perhekeskusmallin mukaisesti työparin keskusteluun SiunSoten toimijoista tai koulun henkilökunnasta
- LO voi käydä Lapset puheeksi -keskustelun
- LO pyytää tarvittaessa luvan yksilökohtaiseen monialaiseen palaveriin
- LO konsultoi tarvittaessa opiskeluhoitopalveluita
- LO kutsuu tarvittaessa koolle monialaisen asiantuntijaryhmän. Palaverissa selvitetään poissaolon taustalla olevia syitä, sovitaan tukitoimista ja tarkastetaan pedagogisen tuen taso sekä sovitaan seuranta-ajankohta ja vastuhenkilö
- LO kuittaa Wilmaan poissaoloilmoituksen

Poissaoloja yli 20%*

- LO selvittää poissaoloja keskustelemalla uudelleen oppilaan ja huoltajan kanssa sekä pyytää tarvittaessa luvan yksilökohtaiseen monialaiseen palaveriin
- LO voi pyytää perhekeskusmallin mukaisesti työparin keskusteluun SiunSoten toimijoista
- LO kutsuu koolle monialaisen asiantuntijaryhmän. Palaverissa selvitetään poissaolon taustalla olevia syitä, sovitaan tukitoimista ja tarkastetaan pedagogisen tuen taso sekä sovitaan seuranta-ajankohta ja prosessin vastuhenkilö. Tarvittaessa kutsutaan palaveriin ulkopuolisia toimijoita.
- LO tekee tarvittaessa sosiaalihuoltolain mukaisen yhteydenoton palvelun tarpeen arvioimiseksi** tai lastensuojeluilmoituksen**
- LO kuittaa Wilmaan poissaoloilmoituksen

*) poissaolojen laskennassa huomioidaan kaikki poissaolot

**)Yhteydenotto sosiaalihuoltoon palvelun tarpeen arvioinnista edellyttää oppilaan tai huoltajan suostumuksen.

Lastensuojeluilmoitus suositellaan tehtäväksi yhteistyössä huoltajan kanssa.

Poissaolomallissa lähteenä ja tukena:

- Vantaan kaupungin koulu kaikille –malli, Koulukunnossa.fi
- Jyväskylän kaupungin poissaolomalli
- Liperin kunnan Koulussa läsnäolomalli

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön lopettamisen tuen mallit

- Mallit tulevat käyttöön 29.10.2024 jälkeen
- Mallit tuotettu Eheä-hankkeessa vuonna 2024
- Mallit tehty yhteistyössä Pohjois-Karjalan hyvinvointialue -Siun soten koulu- ja opiskeluterveydenhuollon ammattilaisten sekä Syöpäjärjestöjen kanssa.

EHEÄ

Siun
SOTE
POHJOIS-KARJALAN
HYVINVOINTIALUE

POHJOIS-KARJALAN
SYÖPÄYHDISTYS

Yläkoulun oppilaan tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön lopettamisen tuen malli

Tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön säännöllinen puheeksiottaminen ehkäisevän päihdetyön polun toimintamallin sovituisissa kontaktipisteissä, sekä tarvittaessa

EPT kontaktipisteet [Ehkäisevä päihdetyö - Siun sote palveluketjut](#)

On kokeillut tai käyttää tupakka- tai nikotiinituotteita

- Muutokseen motivointi
- Kontrollikäynnin varaaminen
- Ohjaus oikean tiedon pariin

Tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä koulupäivän aikana

Koulun aikuinen ottaa tilanteen puheeksi ja lähettää huoltajille Wilma-viestin (*Erillinen Wilma-viestipohja*)

- Oppilas varaa itse tai huoltajien kanssa ajan tarvittaessa terveydenhoitajalle

Tupakka- tai nikotiinituotteiden käyttöä

- Oppilas varaa itse tai huoltajien kanssa ajan terveydenhoitajalle

Tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön lopettamisen tuen kontrollikäynti

Tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön tilanteen tarkempi kartoittaminen ja hoidon tarpeen arviointi.

→Yksilöllisesti sovittu jatkosuunnitelma

Yksilöllinen jatkosuunnitelma

Esim. Tarvittaessa uusi kontrollikäynti tai muu jatkosuunnitelma

Yläkoulussa havaittu tupakka- tai nikotiinituotteiden käyttö

Jos koulun oppilas on käyttänyt tupakka- tai nikotiinituotteita koulupäivän aikana.

1. Tapahtuman havainnut aikuinen ottaa käytön puheeksi nuoren kanssa ja ohjaa nuorta oikean tiedon pariin. Nuorelle kerrotaan, että koulun terveydenhoitajalta on tarvittaessa saatavilla apua ja tukea tupakka- ja nikotiinituotteiden lopettamiseen.

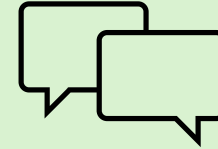
- Nikotiinituotteiden käyttö otetaan puheeksi ja ilmaistaan nuorelle, että halutaan tarjota tietoa ja tukea lopettamiseen.
- Mikäli nuori lähtee keskustelemaan asiasta, kuunnellaan ja motivoidaan häntä muutokseen.
- Nuorelle voi kertoa, että lisätietoa löytyy [Fressis](#) verkkosivuilta.

2. Tapahtuman havainnut aikuinen lähettää huoltajille Wilma-viestin ja suosittelee käymään aiheesta keskustelua kotona.

- Alla Wilma-viestipohja, jota voitte muokata omaan käyttöönne sopivaksi ja otsikoida haluamallanne tavalla.

Lisätietoja oppilaan kanssa käytävän lyhyen keskustelun tueksi: [Puheeksi ottaminen ja lopettamisen tukeminen / Oppilaitos | FressisEdu](#)

Lisätietoa tupakka- ja nikotiinituotteista: [THL tupakkatuotteet ja sähkösavuke](#) ja [Uudet nikotiinituotteet - THL](#)

Nuorene on käyttänyt nikotiinituotteita koulupäivän aikana.

Olemme käsitelleet tilannetta koululla ja toivomme, että keskustellette tapahtuneesta myös kotona.

Tiesitkö, että nikotiini vaikuttaa kasvavan nuoren aivojen kehitykseen ja säännöllisestä käytöstä voi jäädä jopa pysyviä muutoksia aivojen toimintaan? Nikotiinin käyttö voi aiheuttaa esimerkiksi keskittymisvaikeuksia, ahdistuneisuutta sekä heikentää unenlaatua. Mikään nikotiinituote ei ole haitaton. Nikotiini on riippuvuutta aiheuttava aine ja uusien nikotiinituotteiden nikotiinimäärät saattavat olla suuriakin ja tämän vuoksi osa nuorista voi kokea vaikeuksia lopettamisessa jo vähäisen käytön jälkeen. **Nikotiiniton sähkösavuke ei ole vaaraton**, vaan voi sisältää esimerkiksi terveydelle haitallisia makujen ja tuoksujen valmistamiseen tarvittavia kemikaaleja, joita ei ole tarkoitettu hengitettäväksi. Nesteistä on myös löytynyt raskasmetalleja, joita irtoaa nesteitä kuumentavasta metallivastuksesta.

Toivomme, että kannustatte kotona nuortanne tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön lopettamiseen. Perheen tuki lopettamisessa on tärkeää. Tarvittaessa apua lopettamiseen on saatavilla koulun terveydenhoitajalta.

Keskustelun tueksi voitte pyytää nuorta täyttämään HONC-testin, joka arvioi nikotiiniriippuvuusoireita: [HONC-testi](#)

Tukea kotona käytävään keskusteluun löytyy: [Puheeksi ottaminen ja lopettamisen tukeminen | FressisEdu](#)

Lisätietoa uusista tupakka- ja nikotiinituotteista: [Uudet nikotiinituotteet - THL](#)

Ladattava esite: [Nikotiini ja nuoret](#)

Toisen asteen opiskelijan tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön lopettamisen tuen malli

Tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön säännöllinen puheeksiottaminen ehkäisevän päihdetyön polun toimintamallin sovituissa kontaktipisteissä, sekä tarvittaessa

EPT kontaktipisteet

[Ehkäisevä päihdetyö - Siun sote palveluketjut](#)

Käyttää tupakka- tai nikotiinituotteita

- Muutokseen motivointi
- Seurantapuhelun tai -käynnin varaaminen
- Ohjaus oikean tiedon pariin

Tupakka- tai nikotiinituotteiden käyttöä

- Varaa itse ajan terveydenhoitajalle

Tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön lopettamisen tuen seurantapuhelu tai -käynti

Tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön tilanteen tarkempi kartoittaminen ja hoidon tarpeen arviointi.

→Yksilöllisesti sovittu jatkosuunnitelma

Itsenäinen työskentely ja sovittu seurantapuhelu tai -käynti

Lopettamissuunnitelman mukaisten palvelujen käyttö muutoksen tukena. Esim. Erovirasto-sovellus tai 28 päivää ilman -tukipalvelu

Terveydenhoitajan yksilöohjaus

Lisätietoja:

Ellinoora Ojala
Ennaltaehkäisevän päihdetyön asiantuntija
Pohjois-Karjan hyvinvointialue- Siunsote
ellinoora.ojala@siunsote.fi

Hanna Karvinen (ad. 31.8.2025)
Terveysten edistämisen asiantuntija
hanna.karvinen@pksy.fi

EHEÄ

Siun
SOTE
POHJOIS-KARJALAN
HYVINVOINTIALUE

POHJOIS-KARJALAN
SYÖPÄYHDISTYS

HUOLTAJIEN / OPPILAAN SUOSTUMUS MONIALAISEN ASiantuntijaryhmän KOKOONTUMISEEN

☐ Suostumme / ☐ emme suostu siihen, että lapsemme

_____ asiassa kutsutaan koolle monialainen yksilökohtainen asiantuntijaryhmä. Asiantuntijaryhmän kokoontuminen perustuu Oppilas ja opiskelijahuoltolakiin 1287/2013 19.1§ ja 19.2§

Koollekutsuja: _____ puh. _____

Kokoontumisen ajankohta: _____

Kokoontumisessa käsiteltävä asia:

Ryhmään saavat osallistua	Nimi	Kyllä	Ei
lastentarhanopettaja/ luokanopettaja/ohjaaja			
erityislastentarhan-/ erityisopettaja			
oppilaanohjaaja			
neuvola-/ kouluterveydenhoitaja			
kuraattori/sosiaali-/perheohjaaja			
sosiaalityöntekijä			
perheneuvolan työntekijä			
psykologi			
muu henkilö			

_____ / _____ 20__

Huoltajan allekirjoitus

Huoltajan allekirjoitus

Oppilaan allekirjoitus

Lääkehoitosuunnitelma

Esi- ja perusopetus

Kontiolahden kunta

Kontiolahden kunta, Keskuskatu 8, 81100 Kontiolahti, 013 7341, kirjaamo@kontiolahti.fi

Lääkehoitosuunnitelman laatija: Opetuspalvelujen erityisasiantuntija

Lääkehoitosuunnitelman hyväksyjä:

Katri Räsänen, ylilääkäri, neuvolatoiminta, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, Pohjois-Karjalan hva, Siun sote

Paikka ja aika: Joensuu 10.6.2026

Sisällysluettelo

Johdanto	3
1 Esi- ja perusopetuksen lääkehoitosuunnitelma	4
2 Lääkehoidon toteuttaminen Kontiolahden kunnan esi- ja perusopetuksessa	4
2.1 Kouluverkko.....	4
2.2 Lääkehoidon tarpeet ja toteuttamistavat	4
2.3 Oppilaan yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma	5
3 Lääkärin, huoltajien ja henkilöstön vastuut, velvollisuudet ja työnjako	5
3.1 Oppilaan lääkehoidosta vastaava lääkäri	6
3.2 Oppilaan huoltajien vastuut	6
3.3 Yksikön esihenkilön vastuut.....	6
3.4 Lääkehoitovastaavan vastuut	7
3.5 Henkilöstön vastuut	7
3.6 Opiskelija harjoittelijana.....	7
4 Osaamisen varmistaminen ja sen ylläpito	7
4.1 Lääkelupien suorittaminen	8
4.2 Vaativa lääkehoito	8
4.3 Anafylaksian hoito.....	9
5 Lääkkeiden säilytys	9
6 Lääkkeiden antaminen.....	9
7 Lääkehoidon riskitekijät ja poikkeamat lääkehoidon toteuttamisessa	10

LIITTEET, esim.

Liite 1 Oppilaan yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma

Liite 2 Huoltajien antama lääkehoidon perehdytys

Liite 3 Lääkkeen vastaanottaminen yksikköön ja luovuttaminen takaisin huoltajille

Liite 4 Lääkkeenantokuittaus

Johdanto

Tämän lääkehoitosuunnitelman perustana on Sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2021 laatima julkaisu: Turvallinen lääkehoito – Opas lääkehoitosuunnitelman laatimiseen. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2021:6.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue laatii lääkehoitosuunnitelman, jossa kuvataan lääkehoitoa koskevat yleiset ohjeet ja periaatteet, jotka ovat samat kaikille kunnan esi- ja perusopetuksen yksiköille. Tämä lääkehoitosuunnitelma on laadittu yhtä aikaa sekä kunta- että yksikkötasolle.

Lääkehoitosuunnitelma toimii käsikirjana ja perehdytyksen apuvälineenä niille, jotka toteuttavat lääkehoitoa sekä lääkehoitoprosessin seurannan, kehittämisen ja riskienhallinnan työkaluna. Esi- ja perusopetuksen lääkehoitosuunnitelmassa kuvataan konkreettisesti, miten lääkehoitoa toteutetaan ja mitä riskejä sen toteuttamiseen liittyy. Lisäksi lääkehoitosuunnitelmassa kuvataan lääkehoidon vastuut, velvollisuudet ja työnjako. Jokainen lääkehoitoa toteuttava tai siihen osallistuva vastaa aina omasta toiminnastaan.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue on laatinut lääkehoitosuunnitelman työryhmässä, johon ovat osallistuneet lääkitysturvallisuusasiantuntija ja neuvolatoiminnan sekä opiskelija- ja kouluterveydenhuollon ylilääkäri ja -hoitaja. Oppilaidenkeskuksen ylilääkäri on tarkastanut erikoissairaanhoidon koskevat osiot. Esi- ja perusopetuksen johtajat ovat kommentoineet lääkehoitosuunnitelmaa ennen sen hyväksyntää.

Esi- ja perusopetuksen lääkehoitosuunnitelman hyväksyy Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen neuvolatoiminnan sekä opiskelija- ja kouluterveydenhuollon ylilääkäri.

1 Esi- ja perusopetuksen lääkehoitosuunnitelma

Esi- ja perusopetuksen lääkehoitosuunnitelma sisältää yleiset esi- ja perusopetuksessa toteutettavaan lääkehoitoon liittyvät linjaukset. Lääkehoidon organisoinnin esi- ja perusopetuksessa tulee tapahtua suunnitelmallisesti aina oppilaskohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan saakka. Lääkehoitoon osallistuvien henkilöiden osaaminen ja saatavilla olo tulee varmistaa koko esi- ja perusopetuksen ajan silloin, kun esiopetuksessa/koulussa on lääkehoitoa tarvitseva oppilas. Vastuu osaamisesta ja työvuorosuunnittelusta on esiopetusyksiköllä/koululla. Esi- ja perusopetuksessa on huomioitava osaavan henkilöstön paikallaolo lääkehoitoa tarvitsevan oppilaan koko esiopetus-/koulupäivän ajalle. On huolehdittava, että yksikössä on riittävä määrä lääkehoidon osaamisen hallitsevaa henkilöstöä myös henkilöstön sairauspoissaolojen aikana turvallisen lääkehoidon toteuttamisen mahdollistamisen kannalta.

Esi- ja perusopetuksen lääkehoitosuunnitelma päivitetään kun toiminnassa tapahtuu muutoksia. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella yhteyshenkilöinä toimii neuvolatoiminnan sekä opiskelija- ja kouluterveydenhuollon ylilääkäri.

Sähköposti: etunimi.sukunimi@siunsote.fi Puhelinvaihe: 013-3300

2 Lääkehoidon toteuttaminen Kontiolahden kunnan esi- ja perusopetuksessa

2.1 Kouluverkko

Kontiolahden kunnassa toimii 10 peruskoulua. Oppilaita on yhteensä n. 1950. Esiopetusta tarjoavia yksiköitä on yhteensä 9, oppilaita n. 180. Osa esiopetusryhmistä toimii koulujen yhteydessä.

2.2 Lääkehoidon tarpeet ja toteuttamistavat

Kun esi-/perusopetuksessa olevalla oppilaalla ilmenee lääkehoitoa vaativa sairaus tai esi-/perusopetukseen on tulossa säännöllistä lääkehoitoa tarvitseva oppilas, esi-/perusopetuksen johto vastaa siitä, että lääkehoidon toteuttaminen järjestetään asianmukaisesti. Pitkäaikaissairaiden oppilaiden hoidon kokonaisvastuu on terveydenhuollolla. Huoltajien, esi-/perusopetuksen henkilöstön ja oppilaan hoidosta vastaavan lääkärin (tai lääkärin valtuuttaman muun terveydenhuollon ammattihenkilön) kanssa sovitut asiat kirjataan oppilaan lääkehoitosuunnitelmaan joka käydään läpi koko henkilöstön kanssa. Samalla sovitaan myös siitä, kuka vastaa oppilaan lääkehoidon toteutuksesta (esim. kuka henkilökunnasta mittaa verensokerin ja ruoka-annokset ja hoitaa insuliinin annostelun) ja kuka on hänen varahenkilönsä. Kuitenkin koko henkilöstö perehdytetään kaikkien pitkäaikaista lääkehoitoa tarvitsevien oppilaiden yksilölliseen lääkehoitoon. Pelkän lääkehoidon toteuttamisen lisäksi henkilöstön on ymmärrettävä lääkehoidon merkitys osana hoidon kokonaisuutta.

Oppilaille ei pääsääntöisesti anneta päivän aikana muita kuin välttämättömiä lääkkeitä. Jos lyhytaikaista lääkitystä kuitenkin on välttämätöntä antaa, esi- ja perusopetuksen lääkehoitosuunnitelmassa tulee määritellä kuinka se toteutetaan.

Jos esi-/perusopetuksessa on erityisen hoidon ja kasvatuksen tarpeessa olevia oppilas, se on otettava huomioon esi-/perusopetuksen resurssoinnissa eli kasvatus- ja opetustehtävään osallistuvien henkilöiden lukumäärässä, jolle esiopetuksessa tai koulussa ole oppilasta varten erityistä avustajaa. Esimerkiksi insuliinihoitoa tarvitseva oppilas vaatii esi-/perusopetuksen henkilöstöltä koko koulupäivän ajan erityistä huomiota ja seuranta.

Oppilasta hoitava lääkäri vastaa oppilaan lääkehoidosta ja ensisijaisesti oppilaan lääkehoito toteutetaan kotona. Esiopetuksessa ja koulussa voidaan antaa lääkärin määräämät lääkkeet, jotka on määrätty jatkuvaan käyttöön ja joiden annosteluajaksi on määrätty päiväaika tai lääkkeitä ei voida muuna aikana antaa, esim. astmaan liittyvä hengenahdistus tai diabetes. Tarvittaessa äkillisesti sairastuneelle oppilaalle voidaan antaa lääkärin määräämä kuume- ja särkylääkitys (esimerkiksi kuumekouristus) ennalta tehdyn suunnitelman ja sopimuksen mukaisesti.

Esi- ja perusopetuksessa toteutetaan:

- välitöntä hoitoa vaativat (anafylaksia, hypoglykemia, kouristukset),
- satunnaisia oireita lievittävät (astma, kuume, särky) ja
- pitkäaikaissairauden hoitotoimenpiteet (diabetes, astma, epilepsia, vaikeat allergiat).

2.3 Oppilaan yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma

Oppilaskohtainen lääkehoitosuunnitelma tulee laatia ennen oppilaan hoidon aloitusta tai välittömästi hoidon alussa. Se tehdään yhteistyössä oppilaan huoltajien, esi-/perusopetuksen henkilökunnan ja tarvittaessa oppilasta hoitavan terveydenhuollon henkilökunnan kanssa ennen hoidon aloittamista. Suunnitelmassa tulee olla riittävän tarkasti selvillä oppilaan sekä huoltajien tiedot, lääkkeen antoon liittyvät toimenpiteet ja annettavan lääkkeen tiedot. Mikäli lääke tuodaan dosetissa, kirjataan tieto oppilaan lääkehoitosuunnitelmaan. Oppilaskohtainen lääkehoitosuunnitelma päivitetään tarvittaessa ja aina lääkeannoksen tai lääkkeen muuttuessa.

Oppilaan yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma ja lääkehoitoa koskevat asiakirjat säilytetään hoidon päätyttyä arkistointisääntöjen mukaisesti.

Oppilaan yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma, liite 1.

3 Lääkärin, huoltajien ja henkilöstön vastuut, velvollisuudet ja työnjako

Lääkehoitoa toteuttava tai siihen osallistuva työntekijä vastaa aina omasta toiminnastaan ja siitä, että hän toteuttaa lääkehoitoa oppilaan lääkemääräyksen ja työyksikön lääkehoitosuunnitelman mukaisesti. Lääkkeen antaja vastaa siitä, että hän tietää mitä, miten, miksi ja kenelle lääkettä annetaan. Työntekijän tulee tunnistaa lääkehoitoon liittyvät riskit ja pyrkii ehkäisemään niitä omalla toiminnallaan. On tärkeää, että työntekijä kertoo työnantajalleen tai esihenkilölleen, jos hänen työhönsä kuuluu tehtäviä, joita hän ei hallitse. Silloin häntä voidaan perehdyttää tehtäviinsä paremmin, järjestää lisäkoulutusta tai järjestellä tehtäviä vastaamaan hänen osaamistaan.

3.1 Oppilaan lääkehoidosta vastaava lääkäri

Oppilasta hoitava lääkäri vastaa aina lääkkeen määräämisestä ja oppilaan lääkehoidon kokonaisuudesta. Lääkäri vastaa hoidon tarpeen arvioinnista, lääkehoidon ohjauksesta sekä neuvonnasta omalta osaltaan ja lääkehoidon vaikuttavuuden arvioinnista.

3.2 Oppilaan huoltajien vastuut

- Vastaavat yhteistyössä esi-/perusopetuksen henkilöstön kanssa oppilaan yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman laatimisesta.
- Vastaavat omalta osaltaan henkilöstön riittävästä perehdyttämisestä oppilaan terveydentilaan ja lääkehoitoon, liite 2.
- Vastaavat oppilaan yksilöllisen lääkkeen toimittamisesta alkuperäispakkauksessaan tai dosetissa. Mikäli lääke tuodaan dosetissa, vastuu lääkkeen oikeellisuudesta on huoltajilla.
- Vastaavat lääkärin määräämässä oppilaan lääkityksessä tapahtuneesta muutoksesta tiedottamisesta henkilöstölle
- Vastaavat tiedon siirtymisestä eri nivelvaiheissa sekä uuden henkilökunnan perehdyttämisestä koskien oppilaan terveyden tilaa ja oppilaan tarvitsemaa lääkehoitoa yhdessä oppilaan esi-/perusopetuksen henkilöstön kanssa.
- Opastavat epilepsia- sekä astma ja allergialääkkeiden sekä ADHD-lääkkeiden ja adrenaliinikynän käytöstä sekä säilytyksestä.

3.3 Yksikön esihenkilön vastuut

- Vastaa siitä, että oppilaan esiopetus/koulupäivän aikana on riittävästi osaavaa henkilöstöä paikalla.
- Vastaa siitä, että työntekijälle annetaan sellaisia tehtäviä, joihin hänen tietonsa ja taitonsa riittävät.
- Turvaa turvallisen lääkehoidon toteutumisen myös poikkeustilanteissa. Johtajan sekä muun henkilöstön on tärkeää saattaa lääkehoitoa koskevat käytänteet tiedoksi uusille työntekijöille, myös lyhytaikaisille sijaisille.
- Seuraa ja arvioi turvallisen lääkehoidon toteutumista yksikössään osana omavalvontaa.
- Huolehtii, että yksikössä on nimetty lääkehoitovastaava, joka huolehtii muiden työntekijöiden perehdyttämisen oppilaan lääkehoitoon.
- tai huolehtii siitä, että uudet työntekijät saavat tarvittavan, asiakaskohtaisen tiedon ja opastuksen, mikäli yksikössä on jatkuvaa lääkehoitoa saava oppilas.
- Vastaa siitä, että työntekijät osaavat antaa hätätilanteessa ensiapua.
- Vastaa siitä, että yksikössä on oppilaiden lääkkeiden ja lääkehoitoon liittyvien asiakirjojen säilyttämistä varten lukollinen kaappi.
- Huolehtii, että oppilaan lääkehoitoon liittyviä asiakirjoja käsitellään salassapitosäännösten mukaisesti.
- Käsittelee mahdolliset lääkehoidon virheilmoitukset.
- Järjestää tarvittaessa erikoissairaanhoidon terveydenhuollon ammattihenkilön perehdyttämään henkilökunnan pitkäaikaissairaana oppilaan yksilölliseen (lääke)hoitoon, sekä kuntoutukseen. Esimerkiksi diabeteshoitaja tai kuntoutusohjaaja.

3.4 Lääkehoitovastaavan vastuut

- Huolehtii ensisijaisesti oppilaiden lääkitykseen liittyvistä asioista.
- Perekdyttää muut työntekijät lääkahoitoasioista ja ilmoittaa oppilaiden lääkehoitoon liittyvistä muutoksista.
- Huolehtii, että lääkkeen vastaanotto/luovutuslomakkeita, lääkkeenantolomakkeita ja oppilaskohtaisia lääkehoitosuunnitelmia on helposti kaikkien saatavilla.
- Huolehtii, että oppilaan yksityistapaturma ilmoituskaavakkeita on helposti kaikkien saatavilla.
- Tiedottaa huolehdittaviensa oppilaiden lääkehoitoasiat tarvittaessa myös muille työntekijöille.
- Huolehtii oppilaiden allergioista tiedottamisen tarvittaessa myös muille työntekijöille.

3.5 Henkilöstön vastuut

- Laatii yhdessä huoltajien kanssa oppilaan yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman.
- Vastaa oppilaiden yksilökohtaisten lääkehoitosuunnitelmien toteutumisesta.
- Varmistaa, että oppilaan lääkehoitosuunnitelma ja oppilaan lääkkeen alkuperäispakkauksen annosteluohje vastaavat toisiaan.
- Varmistaa luonnollista tietä annettavista lääkkeistä (kuten suun kautta annettavat lääkkeet, inhalaatiot, voiteet, silmä-, korva- ja nenätipat sekä nenäsumutteet), että lääkkeet ovat alkuperäisessä pakkauksessa tai dosetissa, oppilaan nimellä varustettuna, ennen kuin lääke annetaan oppilaalle.
- Arvioi omalta osaltaan oppilaan lääkeshoidon vaikuttavuutta ja kertoo sovitulla tavalla havainnoistaan huoltajille.
- Kirjaa yhteisesti sovitulla tavalla antamansa lääkkeet lääkkeen antolomakkeeseen.
- Huolehtii tarvittaessa retkille yms. lähtiessä mukaan oppilaan mahdollisen lääkityksen.
- Vastaa oppilaiden lääkkeiden oikeasta ja turvallisesta säilyttämisestä.
- Mikäli oppilaan lääkkeenannossa on tapahtunut poikkeama, kertoo asiasta ensisijaisesti huoltajille ja sen jälkeen toiminnan vastuuhenkilölle.
- Ottaa yhteyttä huoltajiin, jos oppilaan lääkkeen antoon liittyy jotakin kysymyksiä tai poikkeavaa esim. oppilas oksensi lääkkeen, ei suostu ottamaan lääkettä tms. poikkeava tilanne.

3.6 Opiskelija harjoittelijana

Opiskelijat toimivat ohjaajiensa vastuulla. Suositeltavaa on, että opiskelija ei osallistu esi-/perusopetuksessa oppilaan lääkehoitoon. Opiskelija ei voi harjoittelunsa aikana suorittaa lääkeshoidon opintoja työyksikössä.

4 Osaamisen varmistaminen ja sen ylläpito

Lääkehoitoon osallistuvien henkilöiden perehtyminen, osaaminen ja saatavilla olo tulee varmistaa koko esi- ja perusopetuksen ajan silloin kun yksikössä on lääkehoitoa tarvitseva oppilas. Lääkehoitoa toteuttavalla henkilöstöllä tulee olla tarvittava osaaminen ja riittävä lisäkoulutus sekä tarvittava osaaminen pistoshoitoon kuten insuliinin anto. Lääkelupa on voimassa 5 vuotta tentin hyväksytystä suorittamispäivämäärästä.

4.1 Lääkelupien suorittaminen

Pohjois-Karjalan kuntien esi-/perusopetuksen lääkehoitoa toteuttavan henkilöstön on mahdollista suorittaa Awanic Oy:n LOVE (lääkehoidon osaaminen verkossa) -tiimin tuottama lääkehoidon MiniLAS-verkkokurssi maksutta Siun soten LOVE-koulutusympäristössä. Kurssi on tarkoitettu lääkehoidon lisäkoulutukseksi ja/tai osaamisen varmistamiseksi oppilaiden tai nuorten lääkehoitoa toteuttavalle henkilöstölle. Awanic Oy arvioi suositelluksi lukuajaksi MiniLAS-kurssille 6 tuntia. Verkkokurssin voi suorittaa joustavasti yhdeltä istumalta tai osissa. LOVE-kurssien, kuten MiniLAS-kurssin, esittelyt löytyvät verkosta: [Etusivu - Lääkehoidon osaaminen verkossa](#) tai <https://laakeosaaminen.fi/#kurssit>

Siun soten LOVE-koulutusympäristön kirjautumissivu on [Etusivu | LOVE - Siun sote](#) tai <https://lovekoulutus.fi/332/> Koulutusympäristöön työntekijä kirjautuu omalla käyttäjätunnuksella ja salasanalla.

1. Työntekijän esihenkilö pyytää käyttäjätunnusta työntekijälleen lähettämällä sähköpostia osoitteeseen laakeosaaminen@siunsote.fi Esihenkilö ilmoittaa viestissään työntekijän etu- ja sukunimen sekä sähköpostiosoitteen.
2. Siun soten osaamisen kehittämisen palvelut -yksikkö tilaa esi-/perusopetuksen tai koulun työntekijälle käyttäjätunnuksen.
3. Kun tilaus on tehty, työntekijä saa sähköpostiviestin LOVE-ylläpidolta (Awanic Oy). HUOM: Jos viestiä ei löydy Saapuneet-kansiosta, tarkista roskapostikansio. Viestissä kerrotaan, että LOVE-koulutusympäristön käyttäjätunnusena toimii työntekijän sähköpostiosoite.
4. Seuraavaksi työntekijä asettaa salasanan sähköpostiviestissä tulleiden ohjeiden mukaisesti.

Esi-/perusopetuksen työntekijät suorittavat MiniLAS-kurssin tentit (teoriatentti, laskutentti, PKV-osion tentti) omassa työyksikössään työyksikön ohjeiden mukaisesti. Awanic:n Love-tiimi ohjeistaa, että tentit suoritetaan valvotusti. Tentit vaativat tenttiavaimen. Siun sote luovuttaa tenttiavaimen ainoastaan esihenkilöille. Yhteydenotot tenttiavaimeen liittyen sähköpostiin laakeosaaminen@siunsote.fi.

Työntekijä tulostaa itselleen tenttitodistuksen. Tenttitodistus tilataan LOVE-koulutusympäristön ylläpidasta löytyvästä LOVE-Tenttitodistus -kohdasta. Siun soten osaamisen kehittämisen -palvelut poistaa henkilöstölle tilatut **käyttäjätunnukset neljän (4) kuukauden kuluttua** tilauspäivästä. Kun käyttäjätunnus poistetaan, poistuvat myös tenttisuoritukset ja tenttitodistus. Tämän vuoksi **tenttitodistus on hyvä tulostaa mahdollisimman pian tenttisuorituksen jälkeen.**

Lääkelupa-asiakirjana toimii tenttitodistus, johon toimintayksikön esihenkilö lisää allekirjoituksensa. Lääkelupa-asiakirjat säilytetään 10 vuotta.

4.2 Vaativa lääkehoito

Vaativalla lääkehoidolla tarkoitetaan esim. luonnollista tietä annettavia PKV- ja N-lääkkeitä sekä injektioina annettavia lääkkeitä. Pitkäaikaisesti sairaan oppilaan vaativamman lääkehoidon toteuttamiseksi (esimerkiksi

insuliinin pistäminen diabeetikkooppilaalle) esi-/perusopetuksen työntekijä tarvitsee oppilas- ja lääkehoitokohtaisen lääkehoitoluvan, joka edellyttää perehdytyksen ja lisäkoulutuksen lisäksi osaamisen varmistamista näytöin.

Insuliinihoidon perehdytyksen antaa erikoissairaanhoidon yksikössä työskentelevä laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö (Oppilaidenkeskuksen kuntoutusohjaaja), joka ottaa vastaan myös näytöt ihon alle pistettävästä insuliinista. Annettu perehdytys ja pistosopetus, sekä työntekijän antamat näytöt tulee dokumentoida.

4.3 Anafylaksian hoito

Anafylaksia on hengenvaarallinen, äkillinen ja nopeasti etenevä koko elimistön allerginen yleisreaktio, joka vaatii välitöntä hoitoa. Adrenaliini-injektori (Epipen, Epipen Jr) on tarkoitettu maallikkokäyttöön. Anafylaksiassa adrenaliini on hengen peoppilastava hoito, jota ei tule epäröidä antaa. Adrenaali-injektorin käyttö ei edellytä kirjallista lupaa ja näyttöä. Apteekeista on ostettavissa edullisesti lääkeainetta sisältämättömiä adrenaliini - harjoituskyniä. Anafylaksian hoidosta löytyy hyvä koulutusvideo osoitteesta: [Anafylaksian hoito](#)

5 Lääkkeiden säilytys

Esi-/perusopetukseen tulee tuoda lääkkeitä vain kohtuullinen määrä kerrallaan. Etenkin ADHD-lääkkeiden määrään ja säilytykseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, koska osa ADHD-lääkkeistä luokitellaan huumausaineen kaltaisiksi lääkkeiksi. Lääkkeen vastaanottaminen esi-/perusopetuksen yksikköön kirjataan lomakkeelle, liite 3.

Lääkkeiden säilytys

- säilytyslämpötilan mukaisesti, joko
- lukituskaapissa huoneenlämmössä (lääkekaappi tms.) +15-+25 °C tai
- kylmäsäilytys jääkaapissa, +2-+8 °C, tarvittaessa erillisessä suljetussa rasiassa.

Huom! Ensiaputarvikkeiden säilytys, esim. Epipen -kynä tulee olla helposti saatavilla.

Työyksikön henkilöstön tulee tarkastaa lääkkeet säännöllisesti ja varmistua siitä, etteivät lääkkeet ole vanhentuneita tai muutoin käyttöön soveltumattomia. Vanhentuneet ja tarpeettomat lääkkeet toimitetaan huoltajille, jotka toimittavat ne apteekkiin hävitettäväksi. Lääkekaapin avaimet säilytetään niin, etteivät asiattomat pääse käsittelemään lääkkeitä. Esi-/perusopetuksen esihenkilö on vastuussa asianmukaisesta lääkkeiden säilytyksen järjestämisestä.

6 Lääkkeiden antaminen

Esi-/perusopetuksessa annettavien lääkkeiden on oltava lääkärin määräämiä. Lääkkeen antamisesta sovitaan kirjallisesti oppilaan huoltajan kanssa. Lääke tuodaan alkuperäispakkauksessa ja pakkauksessa tulee olla oppilaan nimi, lääkkeen nimi, lääkkeen vahvuus, lääkkeen annos, mihin aikaan lääke on annettava, miten lääke annetaan (niellä, veteen sekoitettuna vai onko kyseessä peräpuikko) sekä missä lääke tulee säilyttää (esim. jääkaappi).

Lääkkeen voi tuoda myös oppilaan nimellä varustetussa dosetissa, tällöin lääkkeen jakaminen ja jaetun lääkkeen oikeellisuus on huoltajan vastuulla. Mikäli lääke annostellaan ruiskuun henkilökunnan toimesta, on hyvä, että toinen työntekijä varmistaa annostuksen.

Esi-/perusopetuksen henkilökunta antaa ja annostelee lääkkeen voimassa olevien lääkehoitolupiansa sallimissa rajoissa oppilaan yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman mukaan. Kuuriluonteisten lääkehoitojen (esim. antibioottikuuri) sekä käsikauppalääkkeiden (esim. antihistamiini, kipulääke) antaminen voidaan toteuttaa oppilaan yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman mukaisesti määräaikaisesti oppilaan hoidon niin edellyttäessä.

Annettu lääke kirjataan sovitun käytännön mukaisesti lääkkeenantolistalle, liite 4, ja lääkkeistä mahdollisesti aiheutuneet poikkeavat vaikutukset tai havaitut haitat kirjataan ja ilmoitetaan huoltajille.

Lääkkeen annossa on varmistettava:

- lääkepakkauksen alkuperäinen ohjetarra,
- lääkkeen nimi, vahvuus, annostus sekä oppilaan nimi,
- käyttötarkoitus,
- antotapa, aika ja annostelu, sekä
- mahdolliset haittavaikutukset

Lääkkeiden ja hoitotarvikkeiden käsittely:

- käsien pesu tai desinfiointi
- annostelu mittalusikalla tai -kupilla
- steriilisyys (ruiske)
- käyttämättä jääneet lääkkeet, samoin kuin hoitotarvikkeet toimitetaan huoltajille
- injektiovälineet hävitetään niin, ettei pistovaaraa ole jätteitä käsitteleville henkilöille.

7 Lääkehoidon riskitekijät ja poikkeamat lääkehoidon toteuttamisessa

Riskit, joihin tulee kiinnittää erityistä huomiota:

- lääkkeiden oikea säilytys,
- lääkkeiden oikea annostelu,
- lääkkeiden nimet (mikä lääke, vahvuus, kenelle tarkoitettu) ja
- lääkkeiden antaminen oikeaan ajankohtaan

Poikkeama lääkehoidon toteuttamisessa dokumentoidaan lääkkeen antokuittaus lomakkeelle (liite 4) silloin, kun lääkkeen annostelussa, antamisessa, jakelussa, kirjaamisessa, säilytyksessä tms. lääkkeen antoon liittyvässä tapahtuu jotain poikkeavaa, esim. oppilas on saanut lääkettä liikaa tai liian vähän, lääkkeen antaminen on unohtunut tai oppilas on oksentanut lääkkeen pois. Jokainen poikkeama lääkehoidossa käydään läpi esi- ja perusopetuksessa ja huoltajien kanssa.

Liite 1: Oppilaan yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma

Oppilaan nimi	Henkilötunnus
Huoltajien nimet	Huoltajien puhelinnumerot
Oppilaan ryhmä/yksikkö/koulu	Oppilaan lääkehoitovastaava

Oppilaan lääkkeet ja lääkehoito

Lääke 1 ☐ Toistaiseksi jatkuva lääkitys/pitkäaikaissairaus ☐ Tarvittaessa käytettävä lääke	Lääkkeen nimi ja vahvuus
Sairaus, jonka hoitoon lääkettä käytetään	Lääkkeen säilytysohje
Lääkkeen annostelu/muuta lääkkeen annosteluun liittyvää	
Lääke 2 ☐ Toistaiseksi jatkuva lääkitys/pitkäaikaissairaus ☐ Tarvittaessa käytettävä lääke	Lääkkeen nimi ja vahvuus
Sairaus, jonka hoitoon lääkettä käytetään	Lääkkeen säilytysohje
Lääkkeen annostelu/muuta lääkkeen annosteluun liittyvää	

Liite 2: Huoltajien antama lääkehoidon perehdytys

Milloin lääkehoitoa tarvitaan
Miten lääke annetaan / lääkkeen antamiseen liittyvää (esim. dosetissa)
Mitä muita toimenpiteitä tarvitaan (esim. verensokerin seuranta)
Mitä oireita seurataan
Ambulanssi kutsutaan seuraavissa tilanteissa

Oppilaan yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma on laadittu huoltajien ja oppilasta hoitavan henkilökunnan kanssa yhdessä.

Huoltajat

 _____ / _____ 20____

Liite 3: Lääkkeen vastaanottaminen esi- ja perusopetuksen yksikköön ja luovuttaminen takaisin huoltajille

[illegible]

Liite 4: Lääkkeenantokuittaus

Oppilas _____

[illegible]

ILMOITUS ERITYISRUOKAVALION TARPEESTA USKONNOLLISIN TAI EETTISIN
SYIHIN PERUSTUEN

Nimi	Syntymäaika
Päiväkoti/Koulu	Ryhmä/Luokka
Huoltaja	Puhelinnumero

Kielletyt ruoka-aineet:

- ☐ Sianliha
- ☐ Naudanliha
- ☐ Sisäelimet
- ☐ Veri
- ☐ muu, mikä _____

Kasvisruoka korvaa uskonnollisista tai eettisistä syistä johtuvan erityisruokavalion.

Sitoudun (täysi-ikäinen) tai lapseni sitoutuu syömään päivittäin tai hoitoon ilmoitetun ajan mukaan ruoan, joka valmistetaan yksilöllisesti. Jos kolmeen viikkoon yksilöllisesti osoitettua ruokaa ei syödä, erityisruokavalion valmistaminen lopetetaan.

päiväys _____ huoltajan allekirjoitus _____

päiväys _____ allekirjoitus _____

Todistus on voimassa: ☐ määräajan _____ asti ☐ lukuvuoden

Lomake palautetaan täytettynä päiväkodin/koulun keittiölle tai suoraan valmistuskeittiölle sähköpostilla osoitteeseen: mari.laukkanen@kontiolahti.fi

Kontiolahden suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä

1 Johdanto ja tavoitteet

Kontiolahdella jokaisella oppilaalla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Turvallinen oppimisympäristö on koko kouluyhteisön yhteinen vastuutehtävä, ja se perustuu toista kunnioittavaan, tasa-arvoiseen ja ystävälliseen vuorovaikutukseen. Kouluyhteisössä ei hyväksytä kiusaamista, väkivaltaa tai häirintää missään muodossa. Toiminnassa noudatetaan nollatoleranssin periaatetta, ja kaikki tapaukset otetaan vakavasti riippumatta niiden laadusta tai laajuudesta. Jokaisella kouluyhteisön jäsenellä on velvollisuus edistää turvallista ilmapiiriä sekä puuttua havaitsemiinsa epäkohtiin.

Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän vastainen toiminta perustuu perusopetuslain (628/1998) 29 §:ään, jonka mukaan oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, sekä 35:ään § ja 36 §:ään, joissa säädetään kurinpitokeinoista ja kasvatuskeskustelusta. Toiminnassa huomioidaan myös oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013).

Tämän suunnitelman laadinnassa on hyödynnetty Opetushallituksen Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa -opasta. Suunnitelman tavoitteena on ehkäistä kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ennakoivasti, varmistaa nopea ja johdonmukainen puuttuminen kaikkiin tilanteisiin, turvata oppilaiden tarvitsemat tukitoimet sekä yhteinäistää toimintatavat koko kunnan tasolla. Lisäksi tavoitteena on edistää turvallista, osallistavaa ja hyvinvointia tukevaa toimintakulttuuria. Kunnan kouluilla on käytössään yhteisesti sovittujen toimintamallien ohella myös muita kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ennaltaehkäiseviä käytäntöjä.

Koulun johto vastaa suunnitelman toimeenpanosta, johtamisesta ja arvioinnista kouluyksikössä. Henkilöstö vastaa suunnitelman toteuttamisesta arjessa sekä tilanteisiin puuttumisesta. Nimetty tiimi, kuten KiVa-tiimi, koordinoi kiusaamistapausten käsittelyä. Opiskeluhoito tukee oppilaita ja koko kouluyhteisöä. Huoltajat osallistuvat yhteistyöhön oppilaan hyvinvoinnin turvaamiseksi.

2 Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän määrittely

Koulukiusaamisella tarkoitetaan tilannetta, jossa sama oppilas joutuu toistuvasti ja tarkoituksellisesti toisten oppilaiden kielteisen toiminnan kohteeksi siten, että hän ei pysty puolustautumaan tai vaikuttamaan saamaansa kohteluun.

Kiusaamista voi toteuttaa yksittäinen oppilas tai ryhmä. Kiusaaminen eroaa yksittäisistä ristiriitatilanteista tai tasaväkisten oppilaiden välisistä nahistelusta, jotka ovat tyypillisesti hetkellisiä eivätkä kohdistu toistuvasti samaan oppilaaseen.

Vaikka kaikki aggressiivinen käyttäytyminen ei täytä kiusaamisen tunnusmerkkejä, myös yksittäisiin väkivallan tai häirinnän tekoihin puututaan välittömästi. Kiusaamisen muotoja voivat olla esimerkiksi nimittely, uhkailu, pilkkaaminen, eristäminen, ryhmästä poissulkeminen, fyysinen koskemattomuuden loukkaaminen sekä mobiililaitteiden kautta tapahtuva häirintä.

Väkivallalla tarkoitetaan fyysisen tai henkisen voiman käyttöä tai sillä uhkaamista siten, että se aiheuttaa tai voi aiheuttaa toiselle henkilölle vahinkoa, kärsimystä tai pelkoa. Väkivalta voi olla fyysistä, psyykkistä tai seksuaalista.

Häirinnällä tarkoitetaan käyttäytymistä, joka loukkaa henkilön ihmisarvoa tai koskemattomuutta ja aiheuttaa pelkoa, ahdistusta tai nöyryytystä. Häirintä voi olla yksittäistä tai toistuvaa ja ilmetä esimerkiksi sanallisena, fyysisenä tai sosiaalisena käyttäytymisenä.

Kaikki kiusaaminen, väkivalta ja häirintä ovat kiellettyjä ja niihin puututaan viivytyksettä.

3 Toimintakulttuuri ja ennaltaehkäisy

Turvallinen ja hyvinvoiva kouluyhteisö rakentuu yhteisesti sovituista toimintatavoista, johdonmukaisesta arjen toiminnasta sekä oppilaiden ja huoltajien osallistumisesta toimintakulttuurin kehittämiseen. Kontiolahden kunnassa kaikissa tiloissa ja toiminnoissa noudatetaan turvallisemman tilan periaatteita, kts. [Turvallisemman tilan periaatteet - Kontiolahden kunta](#).

Turvallisen toimintaympäristön ja toimintakulttuurin rakentaminen edellyttää, että koko kouluyhteisö, huoltajat sekä muut toimijat tuntevat käytössä olevat toimintatavat kiusaamisen ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi. Kiusaamiseen puuttumisen edellytyksenä on, että tilanteesta saadaan asianmukainen ja oikea-aikainen tieto. Keskeistä on, että kaikki kouluyhteisön jäsenet tuovat esiin havaitsemansa huolet, jotta tilanteisiin voidaan puuttua varhaisessa vaiheessa.

Kiusaamisella on merkittäviä vaikutuksia oppilaan hyvinvointiin. Se voi heikentää itsetuntoa, lisätä ahdistuneisuutta ja johtaa psykosomaattisiin oireisiin sekä koulunkäynnin vaikeuksiin. Pitkittyessään kiusaaminen voi heikentää luottamusta toisiin ihmisiin ja vaikuttaa oppilaan sosiaalisiin suhteisiin ja osallisuuden kokemukseen.

Kiusaaminen ymmärretään ryhmäilmiönä, joka koskettaa koko oppilasryhmää. Tämän vuoksi ennaltaehkäisevää toimintaa kohdennetaan yksilöiden lisäksi koko ryhmään ja kouluyhteisöön.

Oppilaat osallistuvat aktiivisesti kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisyyn sekä toimintatapojen kehittämiseen. Oppilaita kuullaan säännöllisesti kyselyiden ja keskustelujen avulla, ja heidän näkemyksensä huomioidaan toiminnan kehittämisessä. Oppilaille annetaan mahdollisuus osallistua myös yksittäisten tilanteiden ratkaisemiseen heille sopivalla tavalla. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden kokemusta osallisuudesta, vastuusta ja turvallisuudesta sekä edistää koko kouluyhteisön yhteistä vastuuta turvallisen toimintakulttuurin rakentamisessa.

Yhteisötaso

Yhteisötasolla keskeisiä käytäntöjä ovat mm.:

- yhteiset järjestyssäännöt
- suunnitelmallinen välituntivalvonta
- koulukuljetusten valvonta
- yhteisölliset tapahtumat
- oppilaskunta-, tukioppilas- ja kummioppilastoiminta
- kodin ja koulun yhteistyö

Toimintaa tukee moniammatillinen yhteistyö opiskeluhuollon ja muiden toimijoiden, kuten hyvinvointivalmentajien ja koulunuorisotyön kanssa.

Ryhmä- ja luokkataso

Ryhmä- ja luokkatasolla ennaltaehkäisy toteutuu suunnitelmallisesti esimerkiksi:

- KiVa Koulu -toimintamallin
- ProKoulu-toiminnan
- vertaissovittelun (VERSO)
- sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetuksen avulla.

KiVa-toimintamalli tarjoaa tutkimusperustaisen kokonaisuuden kiusaamisen ennaltaehkäisyyn, siihen puuttumiseen ja tilanteiden seurantaan.

ProKoulu-toimintamalli ohjaa oppilaita kohti toivottua käyttäytymistä korostamalla yhteisiä odotuksia, myönteistä palautetta ja sosiaalisten taitojen oppimista.

VERSO on koulussa toteutettava sovittelumenetelmä, jossa oppilaat ratkaisevat keskinäisiä ristiriitoja ohjatusti ja rakentavasti. Koulutetut oppilassoittelijat auttavat muita oppilaita keskustelemaan tilanteesta, kuulluksi tulemisesta ja yhteisen ratkaisun löytämisestä.

Opetuksessa hyödynnetään myös vahvuuspedagogiikkaa, joka tukee oppilaiden hyvinvointia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Yksilötaso

Oppilaiden hyvinvointia ja koulunkäyntiin kiinnittymistä seurataan jatkuvasti. Huolta herättäviä merkkejä ovat esimerkiksi haluttomuus tulla kouluun, muutokset käyttäytymisessä, toistuvat myöhästelyt, poistuminen kesken oppitunnin tai koulupäivän, opetuksen osallistumattomuus, luvattomat tai selvittämättömät poissaolot sekä toistuvat tai pitkäkestoiset poissaolot. Näihin ilmiöihin puututaan viivytyksettä yhteistyössä huoltajien ja tarvittaessa opiskeluhoollon kanssa.

Kontiolahdessa perusopetuksen oppilaiden läsnäoloa tuetaan ja poissaoloja ehkäistään paikallisesti laaditun toimintamallin mukaisesti. Kts. [Kontiolahden perusopetuksen läsnäolon tukemisen ja poissaolojen ennaltaehkäisyn malli](#)

4 Toimintamalli puuttumistilanteissa

Kaikki koulun henkilöstön jäsenet ovat velvollisia puuttumaan välittömästi havaitsemaansa tai tietoonsa saamaansa kiusaamiseen, väkivaltaan tai häirintään.

Puuttumisen toimintamallina käytetään periaatetta:

- **Pysähdyn:** tilanne keskeytetään ja rauhoitetaan
- **Kuuntelen:** osapuolia kuullaan rauhallisesti ja tasapuolisesti
- **Selvitän:** sovitaan jatkotoimenpiteet ja arvioidaan tarvittava tuki

Ensivaiheessa tilanne keskeytetään ja rauhoitetaan. Tämän jälkeen osapuolia kuullaan erikseen, jotta kaikille annetaan mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä tapahtuneesta. Tilanteen luonne arvioidaan ja sovitaan tarvittavista toimenpiteistä. Toimenpiteet kirjataan, ja tilanteen seuranta käynnistetään.

Ensivaiheen käsittelystä vastaa tilanteen tietoonsa saanut opettaja. Mikäli tilanne on vakava, pitkittynyt tai ei ratkea ensitoimenpitein, se siirtyy koulun nimeämän vastuuhenkilön/ryhmän, kuten KiVa-tiimin, käsiteltäväksi.

KiVa-selvittelymalli

1. Havainto tai ilmoitus
 - Kiusaaminen huomataan tai siitä kerrotaan aikuiselle.
2. Asian käynnistäminen nopeasti
 - Koulun KiVa-tiimi tai vastuuhenkilö alkaa selvittää asiaa heti.
3. Keskustelu kiusatun kanssa
 - Kuunnellaan rauhassa, mitä on tapahtunut.
 - Varmistetaan, että hän kokee olonsa turvalliseksi.
 - Sovitaan, että asiaan puututaan.
4. Keskustelut kiusaajan/kiusaajien kanssa
 - Ei syyllistämistä, vaan selkeä viesti: Toiminta on lopetettava.
 - Haetaan ratkaisuja: Miten tilanne korjataan?
5. Tukihenkilöiden hyödyntäminen
 - Kartoitetaan oppilaat, jotka voivat auttaa parantamaan tilannetta kiusatun arjessa.
6. Seuranta
 - Tilannetta seurataan säännöllisesti (esim. viikoittain).
 - Varmistetaan, että kiusaaminen on loppunut.
7. Tarvittaessa lisätoimet
 - Muita tukitoimia, jos tilanne jatkuu.

Kouluyksiköissä sovitaan lainsäädännön mukaisista kurinpitokäytännöistä, ja ohjeistukset käsitellään henkilöstön kanssa säännöllisesti. Toimintaa ohjaavat maakunnallisen opetussuunnitelman mukaiset ohjeet kiusaamisen ennaltaehkäisystä ja siihen puuttumisesta sekä kasvatuskeskustelujen ja kurinpitokeinojen toteuttamisesta.

- [Kiusaamisen ennaltaehkäisy ja siihen puuttuminen](#)
- [Kasvatuskeskustelut ja kurinpitokeinot](#)

5 Tuki- ja kurinpitotoimet

Sekä kiusaamisen kohteena olevan oppilaan että teon tekijän tilanne arvioidaan kokonaisvaltaisesti.

Kiusatulle oppilaalle turvataan turvallinen oppimisympäristö ja riittävä tuki. Tilanteen etenemistä seurataan systemaattisesti. Seuranta on aluksi tiivistä ja jatkuu riittävän pitkään, kunnes voidaan varmistaa, että tilanne on ratkennut ja oppilaan turvallisuuden kokemus on palautunut. Seuranta kohdistuu tarvittaessa myös ryhmään.

Kiusaajaa tai kiusaamiseen osallistunutta oppilasta ohjataan muuttamaan käyttäytymistään ja kantamaan vastuu teoistaan kasvatuskeskustelujen ja tarvittaessa kurinpitotoimien avulla.

Molempien osapuolten osalta arvioidaan tarvittava pedagoginen, opiskeluhuollollinen ja muu tuki. Tarvittaessa oppilas ohjataan myös koulun ulkopuolisiin palveluihin.

6 Huoltajayhteistyö

Opettajalla ja rehtorilla on velvollisuus ilmoittaa viivytyksettä tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta kiusaamisesta, häirinnästä, syrjinnästä tai väkivallasta sekä sen kohteena olevan oppilaan että teosta epäillyn oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Ilmoitus tehdään mahdollisimman pian, pääsääntöisesti saman päivän aikana. Tarvittaessa järjestetään yhteinen tapaaminen asian käsittelemiseksi.

Huoltajat otetaan mukaan tilanteiden selvittämiseen, tukitoimien suunnitteluun ja seurantaan. Yhteistyö perustuu avoimeen vuorovaikutukseen ja yhteiseen vastuuseen oppilaan hyvinvoinnista.

Huoltajille tarjotaan tietoa kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisystä sekä koulun toimintatavoista. Huoltajat osallistuvat toiminnan kehittämiseen ja tukevat kiusaamisen vastaista työtä yhteistyössä koulun kanssa. Heille tarjotaan mahdollisuuksia tuoda esiin näkemyksiään esimerkiksi huoltajakyselyiden, huoltajailtojen ja muun vuorovaikutuksen kautta. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö vahvistaa yhteistä ymmärrystä toimintatavoista ja tukee oppilaan hyvinvointia.

7 Yhteistyö viranomaisten kanssa

Koulu tekee tarvittaessa yhteistyötä sosiaalitoimen, poliisin ja muiden asiantuntijatahojen kanssa. Mikäli oppilaan hyvinvoinnista herää huoli, tehdään lastensuojelulain mukainen lastensuojeluilmoitus. Mikäli teko täyttää rikoksen tunnusmerkit, tehdään rikosilmoitus poliisille.

Tarvittaessa hyödynnetään moniammatillista yhteistyötä, kuten Ankkuritiimiä.

8 Seuranta, arviointi ja dokumentointi

Kaikki kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään liittyvät tilanteet kirjataan viivytyksettä, jotta varmistetaan tilanteen selkeä kokonaiskuva, toimenpiteiden johdonmukaisuus, opilaan oikeusturva sekä seurannan toteutuminen.

Kirjauksesta tulee käydä ilmi tapahtuman aika ja paikka, osalliset ja heidän roolinsa, tapahtumien kulku sekä osapuolten keskeiset näkemykset, tehdyt toimenpiteet, sovitut jatkotoimet, huoltajien ja muiden tahojen informointi sekä seurannan aikataulu ja vastuhenkilö. Kirjaaminen tehdään KiVa-toimintamallin mukaisesti ja siitä vastaa ensivaiheessa tilanteeseen puuttunut työntekijä sekä jatkossa asian käsittelystä vastaava taho. Tilanteen eteneminen ja seurantakeskustelut kirjataan, kunnes voidaan varmistaa, että tilanne on ratkennut. Kirjaamisessa noudatetaan tietosuojaa, salassapitoa sekä asiallista ja kunnioittavaa kieltä.

Toiminnan seuranta ja arviointi toteutetaan systemaattisesti, jotta voidaan varmistaa toimenpiteiden vaikuttavuus, oppilaiden turvallisuuden toteutuminen sekä toimintatapojen jatkuva kehittäminen. Seurannassa hyödynnetään tapauskohtaista tietoa sekä laajempia aineistoja, kuten KiVa-kyselyjä, Kouluterveyskyselyä ja kouluyhteisön havaintoja, ja saatua tietoa käsitellään säännöllisesti toiminnan kehittämiseksi. Arvioinnista vastaa koulun johto yhteistyössä henkilöstön ja opiskeluhuollon kanssa, ja arvioinnin perusteella toimintatapoja kehitetään suunnitelmallisesti.

9 Perehdyttäminen ja tiedottaminen

Suunnitelma käydään säännöllisesti läpi henkilöstön kanssa, ja siihen perehdytetään kaikki työntekijät. Henkilöstölle järjestetään tarvittaessa täydennyskoulutusta.

Oppilaiden kanssa käydään säännöllisesti läpi, mitä kiusaaminen, väkivalta ja häirintä tarkoittavat sekä miten niihin tulee reagoida. Oppilaita rohkaistaan kertomaan kokemuksestaan.

Huoltajille tiedotetaan suunnitelmasta ja sen keskeisistä periaatteista esimerkiksi Wilman ja huoltajailtojen avulla.

10 Suunnitelman päivittäminen

Suunnitelman ajantasaisuutta arvioidaan säännöllisesti ja sitä päivitetään tarvittaessa. Päivittämisestä vastaa koulutuksen järjestäjä yhteistyössä koulujen, henkilöstön ja opiskeluhuollon kanssa.

Kouluyksiköt laativat omat tarkentavat suunnitelmansa tämän kuntatason suunnitelman pohjalta. Koulujen suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta väkivallalta ja häirinnältä tulee vähintään sisältää:

- 1.1 Suunnitelman laadinta ja yhteistyö
- 1.2 Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän määrittely, tunnistaminen ja ennaltaehkäisy
- 1.3 Väkivaltaan, kiusaamiseen ja häirintään puuttuminen
 - 1.3.1 Riitojen selvittely
 - 1.3.2 Väkivalta ja aggressiivinen käyttäytyminen
 - 1.3.3 Kiusaaminen
 - 1.3.4 Häirintä
 - 1.3.5 Rasismi ja syrjintä
- 1.4 Suunnitelman päivittäminen, siihen perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen
- 1.5 Seuranta ja arviointi

11 Esimerkkipolut eri tilanteisiin

1. Huolta herättävä käyttäytyminen (ei vielä kiusaamista)

Tilanne:

Oppilaan käytös viittaa riskiin (esim. ulkopuolelle jääminen, provosointi).

Toimintapolku:

1. Opettaja ottaa asian puheeksi oppilaan kanssa
2. Tarvittaessa keskustellaan huoltajan kanssa
3. Tilannetta seurataan
4. Tehdään ennaltaehkäiseviä toimia:
 - o ryhmäyttäminen
 - o tukikeskustelut
5. Tarvittaessa ohjataan opiskeluhuoltoon

Tavoite: ehkäistä tilanteen kehittyminen kiusaamiseksi

2. Yksittäinen riitatilanne (ei kiusaamista)

Tilanne:

Oppilaiden välinen yksittäinen ristiriita tai sanaharkka.

Toimintapolku:

1. Tilanne keskeytetään ja rauhoitetaan heti
2. Osapuolet kuullaan erikseen ja yhdessä
3. Keskustellaan tapahtuneesta ja sovitaan, miten toimitaan jatkossa
4. Tarvittaessa käytetään vertaissovittelua (Verso)
5. Sovitut asiat kirjataan (esim. Wilma-merkintä)
6. Tilannetta seurataan arjessa

Tavoite: ristiriidan ratkaisu ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen

3. Toistuva kiusaaminen

Tilanne:

Oppilas joutuu toistuvasti kielteisen kohtelun kohteeksi.

Toimintapolku:

1. Havainto tai ilmoitus → asia otetaan heti käsittelyyn
2. Opettaja selvittää tilanteen:
 - o kuulee osapuolet erikseen
 - o kirjaa tapahtumat
3. Huoltajille ilmoitetaan saman päivän aikana
4. KiVa-tiimi tai muu nimetty tiimi ottaa vastuun
5. Sovitaan konkreettiset toimenpiteet:
 - o keskustelut
 - o käyttäytymissopimus
6. Kiusatulle järjestetään tuki (turvallinen aikuinen, opiskeluhoito)
7. Tilannetta seurataan sovitusti:
 - o ensimmäinen seuranta 1–2 viikon kuluttua
 - o jatkoseuranta tarvittaessa

Jos kiusaaminen jatkuu:

- siirrytään mahd. kurinpitotoimiin (kasvatuskeskustelu, jälki-istunto ym.)

- arvioidaan laajempi tuen tarve

Tavoite: kiusaamisen loppuminen ja turvallisuuden palautuminen

4. Väkivaltatilanne

Tilanne:

Fyysinen väkivalta tai uhkaava tilanne.

Toimintapolku:

1. Tilanne keskeytetään välittömästi
2. Huolehditaan kaikkien turvallisuudesta
3. Tarvittaessa kutsutaan apua (rehtori, muu henkilöstö, hätätilanteessa 112)
4. Osapuolet erotetaan toisistaan (kaksi aikuista/koulun henkilökuntaa paikalla)
5. Rehtori ottaa vastuun tilanteen johtamisesta
6. Huoltajille ilmoitetaan välittömästi
7. Arvioidaan:
 - rikosilmoituksen tarve
 - lastensuojeluilmoituksen tarve
8. Käynnistetään opiskeluhuollon tuki
9. Päätetään kurinpitotoimet
10. Suunnitellaan turvallinen paluu arkeen
11. Seuranta järjestetään tiiviinä

Tavoite: turvallisuuden varmistaminen ja vakavan tilanteen hallinta

5. Häirintä

Tilanne:

Oppilaan ihmisarvoa loukkaava käyttäytyminen.

Toimintapolku:

1. Tilanteeseen puututaan heti
2. Teko kirjataan selkeästi (mitä tapahtui)
3. Osapuolet kuullaan
4. Huoltajille ilmoitetaan
5. Arvioidaan häirinnän luonne:
 - yksittäinen vai toistuva
 - vakavuus

6. Sovitaan toimenpiteet:
 - o ohjaus ja keskustelu
 - o tarvittaessa kurinpitotoimet
7. Tarjotaan tukea kohteelle
8. Seurataan tilannetta systemaattisesti

Erityisesti huomioidaan:

- seksuaalinen häirintä → käsitellään aina vakavana
- digihäirintä → huomioidaan myös koulun ulkopuolinen ympäristö

Tavoite: loukkaavan toiminnan loppuminen ja turvallinen ilmapiiri

6. Rasismi tai syrjintä

Tilanne:

Oppilas kokee syrjintää esimerkiksi taustansa, kielensä tai uskontonsa perusteella.

Toimintapolku:

1. Tilanne keskeytetään heti
2. Tunnistetaan ja nimetään teko (rasismi/syrjintä)
3. Osapuolet kuullaan
4. Huoltajille ilmoitetaan
5. Sovitaan seuraamukset ja tarvittava ohjaus
6. Käsitellään asia tarvittaessa myös ryhmän kanssa (kasvatuksellinen näkökulma)
7. Tarjotaan tukea kohteelle
8. Seurataan tilannetta

Tavoite: syrjinnän nollatoleranssin toteutuminen ja yhdenvertaisuuden vahvistaminen

